

Alþingi
Erindi nr. Þ 122.1788
komudagur 18.3.2003

Umhverfisnefnd
Alþingi
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 30. apríl 2003
Sp/hó

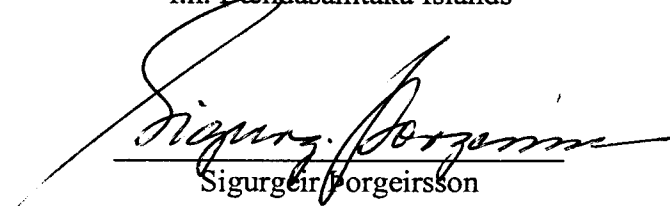
Efni: Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár
Tilv: 2003030041

Vísað er í bréf umhverfisnefndar Alþingis dags. 18. mars sl. þar sem leitað er umsagnar um ofangreint frumvarp.

Frumvarpið er byggt á starfi nefndar, sem umhverfisráðherra skipaði árið 2001 til að endurskoða umrædd lög.

Frumvarpið eykur svigrúm heimamanna til athafna og eigin stjórnsýslu, án þess að náttúruverndarhagsmunum sé stefnt í hættu og er það vel. Stjórn Bændasamtaka Íslands mælir með því, að frumvarpið verði samþykkt að teknu tilliti til athugasemda frá sveitarstjórn Skútustaðahrepps, sbr. bréf sveitarstjóra til umhverfisnefndar dags. 10. apríl sl.

Virðingarfyllst,
f.h. Bændasamtaka Íslands

Sigurgeir Þorgeirsson

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1790
komudagur 7. 5. 2003

EYÞING – *Samband sveitarfélaga í Eyjafirði og Þingeyjarsýslum* –
Strandgötu 29; 600 Akureyri; Sími 461-2733; kt. 561192-2199; Netfang eything@est.is

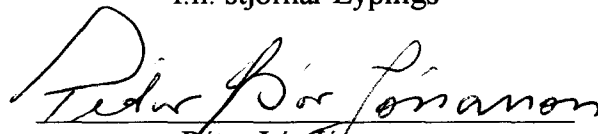
Akureyri 2. maí 2003

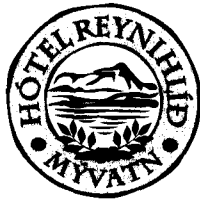
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Stjórn Eyþings hefur fengið til umsagnar frá umhverfisnefnd Alþingis frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu, 637. mál, heildarlög. Stjórnin samþykkti eftirfarandi umsögn:

Stjórn Eyþings telur frumvarpið hafa í för með sér mjög jákvæðar breytingar fyrir stjórnsýslu í Skútustaðahreppi. Stjórnin telur að almennt beri að forðast sérlæg um einstök svæði þar sem almenn lög eigi að vera fullnægjandi lagarammi. Stjórn Eyþings leggst þó ekki gegn sérlægum um þetta sérstæða svæði, en leggur áherslu á að ekki sé lengra gengið með sérlægum en þörf krefur. Þannig telur stjórnin óþarft að lögfesta sérstök ákvæði um verndun vatnasviðs Mývatns og Laxár (sbr. 4. og 6. gr.) og vísar þar til reglugerða um varnir gegn mengun vatns (nr. 796/99) og um varnir gegn mengun grunnvatns (nr. 797/99) sem sett eru á grundvelli laga um hollustuhætti og mengunarvarnir. Stjórnin vísar að öðru leyti til umsagnar sveitarstjórnar Skútustaðahrepps um frumvarpið.

f.h. stjórnar Eyþings

Pétur Þór Jóhannsson
framkv.stjóri

Alþingi
Erindi nr. P 128/1741
komudagur. 31. 3. 2003

Reynihlíð 27 mars 2003

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Undirrituðum hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu, 637. mál, heildarlög.

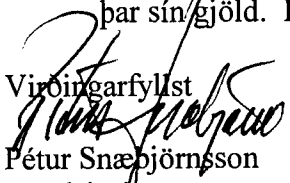
Það er mat undirritaðs að með núgildandi lagaumhverfi á sviði umhverfis-, náttúruverndar- og skipulagsmála séu lög af því tagi sem hér um ræðir óþörf. Því sé brýn nauðsyn á að núgildandi lög númer 36/1974 verð felld úr gildi og um svæðið gildi almenn ákvæði ofangreindra laga. Það stjórnsýsluumhverfi sem mývetningum hefur verið gert að búa við af hálfu löggjafans undanfarin 29 ár er langt komið með að eyða byggð á svæðinu. Það mismunar atvinnugreinum, sviptir kjörna sveitarsjórn skipulagsvöldum og færir forræði sveitarfélagsins til stofnanna ríkisins sem ekki eru til þess bærar, stjórnsýslulega, Umhverfisstofnunnar og forvera hennar. Hafi Umhverfisstofnun áhuga á að vernda Mývatn og Laxá að hluta eða öllu leyti kveða náttúruverndarlög nr 44/1999 á um hvernig það skuli gert.

Ekki verður séð í lagatexta laga nr 36/1974 að markmið þeirra hafi verið að eyða byggð á svæðinu, það eru því ólög sem ber að afnema. Sé ekki vilji hjá löggjafanum að sjá að sér og afnema nefnd lög og færa stjórnsýslu í Skútustaðahreppi til samræmis við það sem gerist hjá öðrum sveitarfélögum í landinu er hægt að setta sig við það frumvarp sem hér liggur fyrir, sem skárri kost er fyrri lög.

Með vinsemd er bent á eftirfarandi atriði í lagatexta frumvarpsins:

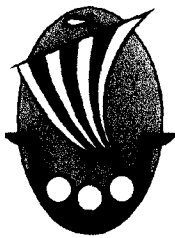
- Það land sem vernda á líffræðilega fjölbreytni á er í einkaeign, sbr 1 & 2 grein.
- Atvinnugreinum er mismunað í 3 grein, þegar framkvæmdir sem teljast nauðsynlegar og eðlilegar fyrir hefðbundinn búskap á lögbýlum eru undanþegnar. Á það skal bent að hefðbundinn búskapur er á fallanda fæti á því svæði sem hér um ræðir en ferðaþjónusta, orkuvinnsla og iðnaður meginstoðir atvinnulífsins. Þá felur greinin í sér ákvæði um að sett skuli reglugerð um frekari verndun og takmarkanir á framkvæmdum og umferðarrétti almennings. Verður ekki betur séð en ákvæðið sé beinlínis sett til höfuðs meginstöðum atvinnulífs á svæðinu. Við friðlýsingu skal umferðarréttur almennings tryggður, það er nauðsyn á jafn eftirsóttu svæði og hér um ræðir.
- Væri eitthvað gegn því að náttúruverndarnefnd Skútustaðahrepps færi með umsjón svæðisins skv 5 grein?
- Náttúruannsóknarstöðin skal hafa heimilisfesti í Skútustaðahreppi og greiða þar sín gjöld. Hún hefur a.m.k 2 fasta starfsmenn búsetta á svæðinu. (7 grein).

Virðingarfyllt

Pétur Snæbjörnsson
Hótelsjórni
Hótel Reyhlið
Mývatnssveit.

Hótel Reyhlið

660 Mývatn • Iceland • Sími/Tel.: 464 4170 • Fax: 464 4371
E-mail: bookings@reynihlid.is • www.reynihlid.is

Alþingi
- Umhverfisstofnun
v/ Austurvöll
150 Reykjavík

Húsavík, 5. maí 2003

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarssýslu, 128. löggjafarþing – 637. mál.

Á fundi sínum 2. maí s.l. fjallaði bæjarráð Húsavíkurbæjar um ofangreint frumvarp og var svohljóðandi umsögn samþykkt samhljóða.

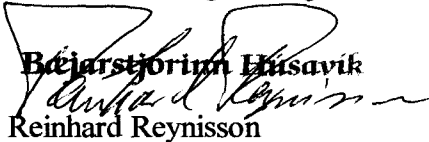
Bæjarráð telur að frumvarpið hafi almennt í för með sér jákvæðar breytingar fyrir stjórnarsýslu í Skútustaðahreppi og að samþykkt þess sé framfaraspor frá núgildandi lögum um vernd Mývatns og Laxár nr. 36/1974.

Frumvarpið og greinargerðin með því bera þess merki að fallist sé á þau sjónarmið, sem heimamenn hafa um nokkurt skeið haldið á lofti, að óþarft sé að festa í sér lög ákvæði sem almenn löggjöf í landinu tekur á og er það vel. Í því ljósi vekur það furðu bæjarráðs að í frumvarpinu skuli gert ráð fyrir því að lögin taki sérstaklega til vatnsverndar á vatnasviði Mývatns og Laxár (sbr. 2. mgr. 2. gr. og 4 og 6. gr.). Almenn löggjöf sem tekur á vatnsvernd, s.s. vatnalög og lög um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerðir settar á grundvelli þeirra, hljóta að vera fullnægjandi til að tryggja nauðsynlega vatnsvernd á þessu vatnasviði, eins og öðrum.

Að öðru leyti tekur bæjarráð efnislega undir umsögn sveitarstjórnar Skútustaðahrepps um frumvarpið frá 10. apríl s.l.

Í ljósi ákvæða frumvarpsins um sérstaka vatnsvernd á skilgreindu vatnasviði Mývatns og Laxár, sem hefur í för með sér verulega aukið inngrip í stjórnarsýslu Húsavíkurbæjar, telur bæjarráð það óeðlilegt að frumvarpið hafi ekki verið sent sveitarfélaginu til umsagnar fyrr en bæjarstjóri gekk eftir því sérstaklega.

Með vinsemi og virðingu,

Bæjarstjórinn Húsavík

Reinhard Reynisson

KÍSILIÐJAN VIÐ MÝVATN

Alþingi
Erindi nr. P 128/1753
komudagur 11.4.2003

Nefndasvið Alþingis,
b.t. Umhverfisstofnun Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Mývatni 8. apríl 2003.

Efni: Umsögn Kísiliðjunnar hf. um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður Þingeyjarsýslu.

Þar sem efnislega virðist ekki vera um miklar breytingar að ræða frá fyrri frumvarpsdrögum þá stendur Kísiliðjan hf. við og ítrekar fyrri umsögn sína um lögin, dagsetta 26. mars 2002, hvað viðkemur öllu öðru en því sem þegar hefur verið tekið tillit til.

Virðingarfyllst,
f.h. Kísiliðjunnar hf.

Kristján Björn Garðarsson, framkvæmdastjóri.

Meðfylgjandi: Afrit af umsögn Kísiliðjunnar hf. um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður Þingeyjarsýslu frá 26.mars 2002.

Umhverfisráðuneytið
Vonarstræti 4
150 Reykjavík

b.t. Magnúsar Jóhannessonar, ráðuneytisstjóra
og Ingibjargar Halldórsdóttur, lögfræðings

Reykjavík, 26. mars 2002.

Efni: Umsögn Kísiliðjunnar hf. um drög að frumvarpi til nýrra laga um verndun Mývatns og Laxár.

Vísað er til bréfs þíns, dags. 15. febrúar sl., en þar er óskað eftir að Kísiliðjan veiti umsögn um drög að frumvarpi til nýrra laga um verndun Mývatns og Laxár. Kísiliðjan hefur falið mér að setja fram eftirfarandi athugasemdir og hugleiðingar um frumvarpið eins og það lítur nú út. Kísiliðjan hefur mikilla hagsmuna að gæta vegna kunnrar námuvinnslu úr botni Mývatns. Mannlíf í næstu sveitarfélögum er að verulegu leyti háð starfseminni.

Eins og drögin eru sett fram er ljóst að það hefur grundvallarþýðingu hvern framkvæmd laganna komi til með að verða háttað. Álitamálið er hvar mörk löggjafarvalds og framkvæmdarvalds eiga að vera. Kísiliðjan mun standa vörð um sína hagsmuni.

Almennt um drögin:

Með drögunum er gert ráð fyrir að ný lög komi í stað núgildandi laga nr. 36/1974. Segja má um lögin frá 1974 að þau séu stutt og hnitmiðuð. Lítið sem ekkert hefur reynt á túlkun þeirra fyrir dómstólum, sem bendir til þess að ákvæðin séu þokkalega skýr. Í drögunum er ekki gerð heildstæð grein fyrir því hvernig lögin hafa reynst. Að þessu er reyndar vikið í almennum athugasemdum. Þar segir að lögin hafi sætt talverðri gagnrýni. Í fyrsta lagi telji sveitarstjórn Skútustaðahrepps að með lögunum sé tekið frá henni vald í skipulags- og byggingarmálum og í öðru lagi hafi stjórnsýslan í tengslum við lögin verið gagnrýnd fyrir að vera of þung í vöfum.

Umbj. m. lýsir sig sammála því að tími sé kominn til að endurskoða hvernig rétt sé að haga stjórnsýslu á svæðinu. Mikil þróun hefur átt sér stað í stjórnsýslurétti síðan lögin frá 1974 voru sett. Auk þess hefur orðið bylting í stjórnkerfi umhverfismála og umhverfisrétti.

Ef gagnrýni beinist aðallega að fyrrnefndum tveimur atriðum, þá efast umbj. m. um að í nýju lögunum felist miklar réttarbætur. Að því er varðar stjórnsýsluna er bent á eftirfarandi:

1. Einstök ákvæði draganna og heildin sem þau mynda eru miklu torskýrðari heldur en núgildandi ákvæði. Í athugasemdum um einstök ákvæði vík ég nánar að þessu, en þetta eitt og sér leiðir til réttaróvissu og gerir stjórnsýsluna miklu flóknari og erfiðari viðfangs en ella.
2. Ekki fæst séð að málsmeðferð og stjórnsýsla sé einfölduð svo nokkru skipti.
3. Valdheimildir stjórnvalda samkvæmt drögunum eru óskýrar og opnar. Lögin eru til lítillar leiðbeiningar um hvernig þau koma til með að verða framkvæmd.
4. Loks telur umbj. m. að nauðsynlegt hefði verið að fara nánar ofan í saumana á því stjórnsýslukerfi, sem nú er, og því sem boðað er með frumvarpinu. Nú nýverið fór umbj. m. í gegnum mat á umhverfisáhrifum. Matið fór fram samkvæmt lögum nr. 63/1993 um mat á umhverfisáhrifum. Núgildandi lög um mat á umhverfisáhrifum eru nr. 106/2000. Lögin hafa háleit markmið, sbr. 1. gr. þeirra. Málsmeðferð í tilviki umbj. m. lauk með úrskurði umhverfisráðherra dags. 1. nóvember 2000. Úrskurðurinn er 73 blaðsíður. Fyrir ráðuneytinu lágu fyrir fjöldi gagna og skýrslna sérfræðinga á ýmsum sviðum, m.a. Náttúruverndar ríkisins. Á grundvelli allra gagnanna var komist að niðurstöðu um að leyfa Kísiliðjunni afmarkaða framkvæmd með tilteknum skilyrðum. Málefnið fór fyrir dómstóla, sem er svo sem ekki frásögu færandi hér. Þá þykir ekki ástæða til að gera nákvæma grein fyrir málsmeðferð, hún er sérfræðingum ráðuneytisins vel kunn, en gera verður ráð fyrir að sérstaklega sé vandað til málsmeðferðarinnar, enda miklir hagsmunir í húfi.

Ástæða þess að þetta er gert að umtalsefni hér er að umbj. m. lítur svo á að í drögunum sem hér eru til umfjöllunar sé ekkert mið tekið af lögnum um mat á umhverfisáhrifum. Umbj. m. spyr sig hvort hægt sé að álykta af því að stjórnvöldum samkvæmt lögnum um mat á umhverfisáhrifum sé ekki treyst til að vinna verk sitt þegar Mývatn og Laxá eru annars vegar. Ef ekki, þá telur umbj. m. öll rök standa til þess að takmarka gildissvið laganna um mat á umhverfisáhrifum þannig að þau taki ekki til framkvæmda á landsvæðinu sem sérlögin um verndun Mývatns og Laxár taka til. Umbj. m. telur þó að miklu eðlilegra sé að treysta stjórnvöldum sem fara með framkvæmd almennu laganna um mat á umhverfisáhrifum, þau séu best í stakk búin til að taka ákvarðanir um leyfi til framkvæmda við Mývatn og Laxá ekkert síður en annars staðar. Á milli þessara tveggja laga vantar alla samræmingu. Einn möguleiki væri að setja ákvæði í lögin um verndun Mývatns og Laxár þess efnis að um framkvæmdir, sem eru matsskyldar samkvæmt lögnum nr. 106/2000 um umhverfismat, skuli þau lög gilda um leyfið til framkvæmdarinnar. Vegna hlutverksins sem Náttúruvernd ríkisins er ætlað samkvæmt lögnum um vernd Mývatns og Laxár kæmi jafnframt til álita að tryggja samræmið enn frekar með sérákvæði um íhlutunarrétt stofnunarinnar. Það mætti gera með því að mæla fyrir um það í sérlögunum að við mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar á svæðinu, eins og það er skilgreint í lögnum, beri að leita sérstaks álits Náttúruverndar ríkisins.

Aðalatriðið í þessari gagnrýni Kísiliðjunnar er að verði drögin að lögum eins og þau eru nú, þá er viðhaldið e.k. tvöföldu stjórnsýslu- og eftirlitskerfi, sem hvort um sig er flókið og tafsamt. Áður en t.d. Kísiliðjan gæti ráðist í tiltekna matsskylda framkvæmd samkvæmt lögum nr. 106/2000, þá lítur út fyrir að henni

bæri fyrst að fara í gegnum matið á umhverfisáhrifum, með tilheyrandi kostnaði og fyrirhöfn, sem ekki er svo sem ástæða til að gagnrýna á þessum vettvangi. Þá er Kísiliðjan aftur á byrjunarreit, þ.e. hún þyrfti að óska eftir leyfinu til framkvæmda samkvæmt 3. gr. ákvæðisins eins og það lítur út í drögunum. Umbj. m. spyr sig hvort þá eigi að byrja upp á nýtt með nýrri málsmeðferð, tilheyrandi gagnaöflun o.s.frv. Þetta telur umbj. m. í hæsta máta óeðlilegt og tvíverknað, en eins og drögin og lagaumhverfið líta út í dag má tala um stjórnsýslubákn. Að mati umbj. m. þarf að hugsa þetta ferli allt saman upp á nýtt og samræma.

5. Um helgina birtust fréttir af viðtækri sameiningu stofnana, sem heyra undir umhverfisráðuneytið. Umbj. m. telur það vera enn frekari rök fyrir nauðsyn þess að huga nánar að því stjórnsýslukerfi, sem boðað er með drögunum sem hér eru til umfjöllunar.

Um einstök ákvæði laganna eins og þau eru í drögunum:

Umbj. m. leyfir sér einnig að gera athugasemdir við einstök ákvæði laganna, eins og þau koma fram í drögunum. Eins og áður sagði telur umbj. m. að í samanburði við eldri lögin séu ákvæðin fremur óskýr og stofnanaleg. Ég mun reyna að sleppa því að fara út í öll smáatriði, en á þessu stigi eru athugasemdir umbj. m. eftirfarandi:

Um 1. gr.:

Meginreglan um "sjálfbæra þróun" veldur mér heilabrotum. Þetta hugtak hefur svo sem verið í umræðunni lengi en við hvað er raunverulega átt? Í hverju er meginreglan fólgin, ef hún er þá til? Hverjar eru helstu undantekningarnar?

Um 3. gr.:

Í 1. málsg. segir að óheimilt sé að valda spjöllum eða raski á lífríki, jarðmyndunum og landslagi á áður tilgreindu landsvæði. Ef ákvæðið er skilið bókstaflega felst í því að svo til allar framkvæmdir séu bannaðar, m.a. að umbjóðandi minn þyrfi að hætta allri sinni starfsemi. Umbj. m. trúir ekki að það sé ætlunin með ákvæðinu, en það þarf nokkra lagni að skilja ákvæðið á annan veg, eins fortakslaust og það er orðað.

2. málsg. er úr öllum takti við 1. málsg. Vísað er til náttúruminja sem njóta verndar samkvæmt ákvæði 1. málsg., þrátt fyrir að í 1. málsg. sé ekki minnst sérstaklega á náttúruminjar. Einnig er það álitamál hvernig Náttúruvernd ríkisins á að geta veitt leyfi af einhverju tagi ef hún á að vera bundin af fortakslausu banni samkvæmt 1. málsg. Loks held ég að ég fari rétt með að það er ekkert til í lögum sem heitir staðfest "aðalskipulagsáætlun".

Umbj. m. telur fyrrnefndar tvær málsgreinar vera afar ruglingslegar og spyr hvort núgildandi ákvæði séu ekki skýrari og betur samin. Þar segir orðrétt í 3. gr.: "Á landssvæði því, er um getur í 2. gr., er hvers konar mannvirkjagerð og jarðrask óheimilt, nema leyfi Náttúruverndar ríkisins komi til."

Samkvæmt 3. málsg. setur ráðherra reglugerð. Ég hefði talið eðlilegra að orða það þannig að hann skuli setja eða geti sett reglugerð. Kommusetningu og setningarskipan þyrfti einnig að laga. Þetta eru svo sem smáatriði, en umbj. m. telur það skipta afar miklu máli hvernig þessi reglugerð sé eða komi til með að verða. Heimildir ráðherra eru bundnar svo litlum takmörkunum að fræðilega getur

reglugerðin skipt miklu meira máli heldur en sjálf lögin. Umbj. m. telur að það sé hlutverk löggjafarvaldsins að binda helstu fyrirmælin um efni reglugerðarinnar í sjálfan lagatextann, sem síðan verði þá nánar útfært í reglugerð. Heimild ráðherra til reglugerðarsetningar í 4. gr. er skýrari að þessu leyti, svo dæmi sé tekið.

Um 4. gr.

Ekki eru gerðar efnislegar athugasemdir við ákvæðið en bent á að setningarskipanin kemur illa út.

Um 5. gr.

Samkvæmt orðanna hljóðan í 2. málsg. felst í henni heimild Náttúruverndar ríkisins til að kveða á um frekari verndaraðgerðir á svæðinu en þær sem tilgreindar eru í sjálfum lögnum. Með þessu er stofnuninni falið óeðlilega mikið vald, vald sem nær miklu lengra heldur en lögin sjálf og þær reglugerðir, sem ráðherra getur sett! Má því segja að stofnuninni sé falið vald ofar lögum, sem er vafasamt hvort geti staðist. Umbj. m. telur að þetta ákvæði þurfi að skoða sérstaklega.

Um 6. gr.

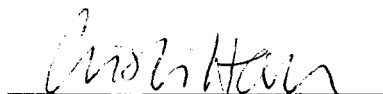
Engar athugasemdir eru gerðar við þetta ákvæði, aðrar en þær að umbj. m. telur duga að gera verndaráætlun. Verndaráætlun fyrir vatn geti ekki annað en talist vera "vatnaverndaráætlun", eðli málsins samkvæmt. Þetta virðist því vera óþörf tvítekning.

Að lokum:

Kísiliðjan skorar á umhverfisráðuneytið og aðra sem koma til með að vinna frekar úr framangreindum drögum og taka uppbyggingu stjórnsýslunnar til sérstakrar athugunar, m.a. hvort hún sé ekki miklu þyngri í vöfum og ruglingslegri en nauðsynlegt er. Vafalaust koma margar leiðir til greina í þessum efnum. Annars vísast til framansagðs. Umbj. m. væntir þess að honum verði veitt færi á að fylgjast með því hvernig unnið verði úr þessum athugasemdum, sem og hver framvinda þessa máls verður að öðru leiti.

Virðingarfyllst,

f. h. Kísiliðjunnar hf.,

Gísli Guðni Hall, hdl.

f. h. Gunnars Jónssonar, hrl.

Umhverfisnefnd Alþingis
Nefndasvið / Einar Farestveit
150 Reykjavík

23. apríl 2003

Efni: Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Pingeyjarsýslu, 637 mál heildarlög.

Vísað er í bréf Alþingis dagsett 18. mars 2003.

Stjórn Landverndar getur tekið undir öll megin atriði frumvarpsins en gerir athugasemdir við tvö atriði.

1. Verndaráætlun og friðlýsing verði forsenda gildistöku laganna

Það er ljóst að tilteknir staðir með hátt náttúruverndargildi eru á svæði sem ekki fellur undir 2. gr. frumvarpsins (þ.e. staði sem liggja innan núverandi friðlýsta svæðis en utan þess sem fellur undir 2. gr. frumvarpsins). Jafnframt er ljóst að það mun taka talsverðan tíma að friðlýsa þessi svæði á grundvelli náttúruverndarlaga. Sú hættu er fyrir hendi að áform um framkvæmdir á svæðum með hátt náttúruverndargildi komist í forgangsröð áður en tekist hefur að ljúka við gerð verndaráætlunar og koma á nauðsynlegri friðlýsingu í samræmi við hana. Stjórn Landverndar telur því nauðsynlegt að eldri lög haldi gildi sínu þar til lokið hefur verið við gerð verndaráætlunar og umhverfisráðherra á grundvelli þeirrar áætlunar hefur lagt fram lista yfir þau svæði sem talið er nauðsynlegt að friðlýsa.

Í frumvarpinu er ákvæði til bráðabirgðar sem segir að gerð verndaráætlunar skuli lokið fyrir 1. janúar 2005. Í 11. gr. segir að lögin skuli öðlast gildi 1. október 2003. Stjórn Landverndar leggur til að 11. gr. verði breytt á þann hátt að lögin öðlist fyrst gildi þegar lokið hefur verið við gerð verndaráætlunar og umhverfisráðherra hefur lagt fram list yfir þá staði sem ekki falla undir 2. gr og áformað er að friðlýsa á grundvelli laga um náttúruvernd.

2. Reglugerð um varnir gegn mengun vatnasviðs iuggi fyrir þegar lögin taka gildi

Í 4. gr. segir að umhverfisráðherra skuli seta reglugerð um varnir gegn hverskonar mengun á vatnasviði Mývatns- og Laxár. Stjórn Landverndar telur að það eigi að vera forsenda gildistöku laganna að þessi reglugerð liggi fyrir.

Að lokum vill stjórn Landverndar taka fram að hún telur mikilvægt að verndaráætlun og friðlýsing einstakra staða verði unnin í góðu samráði við íbúa á svæðinu, félagasamtök á sviði umhverfis- og náttúruverndar og aðra sem hafa áhuga á því að vernda Mývatn og Láxa og aðliggjandi svæði.

Virðingarfyllt,

Tryggvi Felixson
framkvæmdastjóri Landverndar

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1763
komudagur 16.4. 2003

**Náttúrurannsóknastöð
við Mývatn**

Skútustaðir, 660 Reykjahlið · Kt.: 691293-2629
Sími/fax: 464 4281 · Netfang: myvatn@rhi.hi.is
Vefsíða: www.hi.is/HI/Stofn/Myvatn

Umhverfisnefnd Alþingis

Mývatnssveit 13. apríl 2003

Hérmeð fylgir umsögn stjórnar Náttúrurannsóknastöðvarinnar við Mývatn um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður Þingeyjarsýslu, sbr. beiðni umhverfisnefndar Alþingis dagsett 18. mars 2003.

Með bestu kveðju

Dr. Árni Einarsson, forstöðumaður

UMSÖGN UM FRUMVARP

Með bréfi dagsettu 18. mars 2003 óskaði umhverfisnefnd Alþingis eftir umsögn Náttúrurannsóknastöðvarinnar við Mývatn um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu sem lagt var fram á nýloknu þingi. Stjórn Náttúrurannsóknastöðvarinnar hefur tekið málið á tveimur fundum og hefur eftirfarandi athugasemdir fram að færa.

I. Varðandi gildistöku (11. grein) og ákvæði til bráðabirgða.

Verði frumvarpið að lögum mun það minnka til mikilla muna það svæði sem nú er verndað (með núgildandi lögum um vernd Mývatns og Laxár) og mun einskorðast við Mývatn og Laxá og nærliggjandi votlendi. Friðun verður aflétt af viðáttumiklu svæði, sem hefur að geyma afar merkar jarðsöguminjar er tengjast gosvirkni á einu af örfáum rekbeltum jarðar sem eru ofansjávar.

Frumvarpið gerir ráð fyrir (6. grein) að samin verði verndaráætlun fyrir vatnasvið Mývatns og Laxár, sem nær yfir um helming þess svæðis sem áður var friðað og að friðlýsingum (skv. náttúruverndarlögum) á grundvelli hennar verði lokið rúmum þremur árum eftir að lögin tækju gildi (grein II í ákvæðum til bráðabirgða).

Á þessum liðlega þremur árum sem líða frá gildistöku laganna þar til friðlýsingar eru í höfn mun skapast óvissa um verndun og umsjón svæðisins. Mótvægisáðgerðir í 2. málsgrein í grein II í ákvæðum til bráðabirgða gera ráð fyrir að umhverfisráðherra skuli við gildistöku laganna tilkynna landeigendum, viðkomandi sveitarstjórnnum og öðrum hagsmunaaðilum um hvaða landsvæði áformað er að friðlýsa.

Náttúrurannsóknastöðin fær ekki séð að slík tilkynning umhverfisráðherra jafngildi friðlýsingu eða geti komið í veg fyrir hugsanleg spjöll á því svæði sem verndun verður aflétt af. *Það er því mat stjórnar Náttúrurannsóknastöðvarinnar, að samræma þurfi gildistökutíma laganna og tímamörk friðlýsingar.* Stjórnin gerir það að tillögu sinni að annað hvort verði gildistöku laganna frestað þar til vinnu við friðlýsingar væri lokið eða að skylt verði að leita leyfis Umhverfisstofnunar fyrir hvers konar mannvirkjagerð og jarðraski á umræddu svæði, á þessu tímabili, sbr. 3 mgr. núgildandi laga.

II. Um mörk svæðis og friðlýsingarferli. Eldfjallapjóðgarður.

1. Stjórnin vill ennfremur leyfa sér að benda á að breytingar á mörkum núverandi verndarsvæðis kunna að snerta verkvið nefndar sem vinnur nú að stofnun þjóðgarðs norðan Vatnajökuls þar sem það skerðir möguleika á tengingu slíks þjóðgarðs við gosbeltið vestan Jökulsár á Fjöllum og við Jökulsárgljúfur.

2. Stjórnin leggur til að verndaráætlun verði gerð fyrir Skútustaðahrepp í heild en ekki bundin við vatnasvið Mývatns og Laxár eingöngu, eins og gert er ráð fyrir í frumvarpinu. Byggja verði verndarstefnu á heildarsýn á jarðfræði svæðisins og binda því ekki gildissvið laganna við vatnasvið Laxár og Mývatns. Með því að láta verndaráætlun ná til alls hreppsins myndi skapast svigrúm til að þróa ELDFJALLAGARÐ á hluta gosbeltisins, svo dæmi sé nefnt, en slík hugmyndaleg umgjörð um hluta hins verndaða svæðis myndi stuðla að auknum áhuga á því.

III.

Stjórnin bendir á að ekki er unnt að ætla íbúum svæðisins að axla kostnað vegna verndunar umfram það sem almennt gerist.

ORKUSTOFNUN
Auðlindadeild

Alþingi
Erindi nr. P 128/1761

komudagur 16.4. 2003

Grensásvegur 9
108 REYKJAVÍK
os@os.is

Sími - 569 6000
Fax - 568 8896
<http://www.os.is>

Alþingi - Umhverfisstofnun Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 10. apríl 2003
Tilvísun: 2003030023

Efni: Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður Þingeyjarsýslu.

Með bréfi dagsettu 18. mars 2003 er óskað eftir umsögn Orkustofnunar um frumvarpið.

Meginálit Orkustofnunar er að breytt lagaumhverfi frá því að gildandi lög voru sett gefi tilefni til að fella núverandi lög úr gildi. Orkustofnun gerir ekki athugasemd við að um Mývatn og Laxá og nánasta nágrenni þeirra verði sett sérlög, en fyrir svæðið að öðru leyti virðist stofnuninni að markmiðum þessara laga verði náð með ákvæðum annarra laga, svo sem náttúruverndarlaga (nr. 44/1999), laga um mat á umhverfisáhrifum (nr. 106/2000) og eftir atvikum lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir (nr. 7/1998).

Meginmarkmið með verndun Mývatns og Laxár skv. frumvarpinu er að stuðla að náttúruvernd á Mývatns og Laxáarsvæði og tryggja að vistfræðilegu þoli svæðisins verði ekki stefnt í hættu af mannavöldum. Lögin eiga ennfremur að tryggja verndun líffræðilegrar fjölbreytni á vatnasviði Mývatns og Laxár svo að það helsta sé nefnt. Orkustofnun telur að mikilvægasta markmið þessarrar lagasetningar sé að vernda einstætt lífríki Mývatns og þess sem einkum gefur Laxá sérstöðu meðal straumvatna á Íslandi, sem er urriðastofn Laxár. Orkustofnun telur að mikilvægasta markmið þessarrar lagasetningar sé að vernda einstætt lífríki Mývatns og þess sem einkum gefur Laxá sérstöðu meðal straumvatna á Íslandi, sem er urriðastofn Laxár.

Samkvæmt ofangreindu meginsjónarmiði telur Orkustofnun alla vega 2. málsgrein 2. gr. frumvarpsins óþarfa, og allt sem henni tengist í frumvarpi þessu. Umhverfissráðuneytinu er í lófa lagið að fela Umhverfisstofnun að ljúka þeim verkefnum sem þessu tengjast í samræmi við ákvæði til bráðabirgða í frumvarpinu.

Samkvæmt lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir er öll sú starfsemi sem gæti valdið spjöllum starfsleyfissskyld, og samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum er það á valdi umhverfissráðherra að beina framkvæmdum á vatnasviði Mývatns í mat á umhverfisáhrifum ef vafi leikur á hvort viðkomandi framkvæmdir falli undir lögin og eðlilegur grunur leikur á að þær geti varðað verndun Mývatns og Laxár (skv. 2. gr.).

Orkustofnun gerir athugasemd við 3. gr. sem fjallar um framkvæmd friðlýsingar skv. 1. mgr. 2. gr. Samkvæmt 3. gr. eru aðeins þær framkvæmdir heimilar sem nauðsynlegar eru og eðlilegar teljast fyrir búskap á lögbýlum. Breytingar á hæð stöðuvatna og rennsli straumvatna eru fortakslaust óheimilar nema til verndunar og ræktunar. Ekki er annað að skilja en að verði þessi grein samþykkt svona verði ómögulegt að koma rekstri Laxárvirkjunar í eðlilegt horf, sbr. næsta kafla (um orkuvinnslusvæði).

Orkustofnun leggur til að inn í aðra setningu 1. mgr. 3. gr. laganna verði skotið nýju

efnisatriði og setningin hljóði svo: Þó skulu heimilar framkvæmdir sem nauðsynlegar og eðlilegar teljast fyrir búskap á lögbýlum og aðra þá starfsemi sem hefur áunnið sér hefðarrétt, enda valdi þær ekki spjöllum á náttúruverðmætum að mati Umhverfisstofnunar. Næstu setningu þar á eftir verði einnig breytt og hún verði svohljóðandi: *Breytingar á hæð stöðuvatna og rennsli straumvatna eru óheimilar ef sýnt þykir að þær valdi breytingum á meginvistgerðum vatnasvæðisins að mati Umhverfisstofnunar.*

Orkuvinnslusvæði á vatnasviði Mývatns og Laxár

Innan þess svæðis sem ákvæði lagafrumvarpsins nær til er Laxárvirkjun, Kröfluvirkjun, og Námafjall með Bjarnarflagi þar sem fram fer vinnsla á gufu vegna verksmiðjureksturs, raforkuvinnslu og til hitaveitu sveitarfélagsins. Landsvirkjun keypti á sínum tíma gufuveitu ríkisins í Bjarnarflagi og með lögum um raforkuver (nr. 60/1981) er iðnaðarráðherra heimilt að veita Landsvirkjun leyfi til að reisa og reka jarðvarmavirkjun í Bjarnarflagi við Námafjall (Bjarnarflagsvirkjun) með allt að 40 MW afli, að uppfylltum skilyrðum samkvæmt lögum nr. 36/1974, um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu. Samkvæmt lögum nr. 38/2002 er iðnaðarráðherra heimilt að veita Landsvirkjun leyfi fyrir stækkun Kröfluvirkjunar í allt að 220 MW. Landsvirkjun hefur undirbúið 40 MW stækkun hennar úr 60 í 100 MW og lokið við mat á umhverfisáhrifum, þar sem Skipulagsstofnun hefur gefið jákvæðan úrskurð. Landsvirkjun hefur þegar hafið undirbúning að stækkun umfram 100 MW með áformuðum rannsóknarborunum á svæði vestan núverandi Kröfluvirkjunar sunnan Leirhnjúks.

Í ákvæðum til bráðabirgða er kveðið á um að vinnu við verndaráætlun (skv. 6. gr.) á svonefndu verndarsvæði, sem er vatnasvið Mývatns og Laxár, skuli vera lokið fyrir 1. janúar 2005, og friðlýsingu þeirra svæða þar sem það á við fyrir 1. janúar 2007. Ofangreindur undirbúningur að nýtingu háhita til orkuvinnslu hefur farið fram á grundvelli gildandi laga, og ekki ljóst hvort þessi undirbúningur að verndaráætlun hafi áhrif þar á. Að líkindum ekki því að í skýringum við ákvæði til bráðabirgða má skilja að friðlýsing muni alfarið byggja á fyrirliggjandi skilgreiningu á því hvaða landsvæði á Mývatnssvæðinu hafa mest verndargildi.

Gildandi lög **um verndun Mývatns og Laxár** voru upphaflega sett í kjölfar sáttasamnings í svonefndri Laxárdeilu. Samkvæmt honum var Laxá 3 gerð án inntakslóns og hefur rekstur virkjunarinnar verið erfiður frá upphafi. Stafar það annars vegar af því að vélbúnaður virkjunarinnar er gerður fyrir mun meira fall en núverandi mannvirki leyfir, þ.e. inntakslón Laxár 2, og auk þess hafa verið miklir erfiðleikar vegna sandburðar. Þessar aðstæður valda miklu álagi á vélarnar og viðhaldskostnaði sem er mjög íþyngjandi fyrir reksturinn. Að mati Orkustofnunar verður í eitt skipti fyrir öll að taka á því hvort haldi megi áfram rekstri virkjunarinnar með viðunandi hætti. Frumvarpið gerir ráð fyrir að leyfa megi framkvæmdir innan þeirrar starfsemi sem lýtur að landbúnaði, þar með talið lax og silungsveiðum, sem á sér hefð á svæðinu. Rekstur virkjunar í Laxá hlýtur einnig að hafa aflað sér hefðarréttar, þar sem hann hófst 1939, eða löngu fyrir setningu laganna 1974. Það samkomulag sem Laxárvirkjun býr við nú var gert við mjög sérstæðar aðstæður og vafasamt hvort menn hafi séð fyrir þá erfiðleika sem við er að etja.

Að mati Orkustofnunar verður að huga að framtíð Laxárvirkjunar. Því má spyrja:

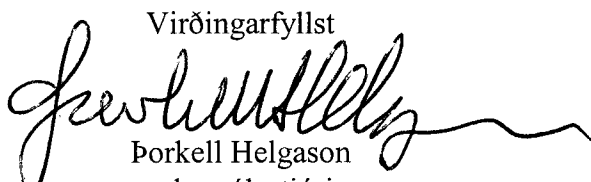
Myndi u.þ.b. 10 m hækkun inntakslóns, sem yrði innan gljúfurveggja ofan núverandi lóns, stofna í hættu þeim megin markmiðum sem menn hafa um verndun árinna? Staðurinn er á mörkun tveggja vistkerfa ef svo má segja, með Laxár-urriðann ofan við og Laxár-laxinn neðan við. Fyrir virkjun voru Brúarfossar náttúruleg hindrun á göngu laxins upp fyrir, og

hefur virkjunin svo sem engu um það breytt, nema þá að gera það torveldara að gera laxinum leið upp fyrir. Í þeim skilningi gegnir virkjunin e.t.v. hlutverki við að viðhalda Laxár-urriðanum. Lónið þyrfti í engu að breyta rennslisháttum í ánni neðan við virkjun, heldur eingöngu verka sem setgildra og tryggja vatnsþrýsting á vélar, sem er nær því sem þær eru gerðar fyrir, en er við núverandi aðstæður. Slíkt lón myndi tryggja rekstur Laxárvirkjunar. Spyrja verður hvort ekki séu nægilega ríkir hagsmunir fólgnir í því að skapa virkjuninni viðunandi rekstrarskilyrði sem í senn tryggir a) atvinnu og tekjur fyrir lítið sveitarfélag og b) að mannvirkjum virkjunarinnar verði við haldið svo að til sóma sé. Orkustofnun leggur þá merkingu í sjálfbæra þróun (1. gr.) að hún eigi við fjölbreytt skilyrði mannlífs á svæðinu í heild, auk framvindu náttúrunnar. Því leggur stofnunin til að við endurskoðun laganna verði tekið tillit til ofantalinna sjónarmiða um framtíð Laxárvirkjunar 3.

Aðrar athugasemdir

Að lokum varar Orkustofnun við því að grunnvatnssvatnasvið Mývatns verði skilgreint með lögum eins og virðist stefnt að sbr. 2. mgr. 2. gr frumvarpsins. Sú afmörkun sem er í gildi nú byggist á gerð rennslislíkans fyrir afrennsli 3 meginfljóta norðan Vatnajökuls, sem allar hafa sterk grunnvatnseinkenni (lindáreinkenni). Þær eru Jökulsá á Fjöllum, Laxá í Aðaldal og Skjálfandafljót. Vatnasviðunum milli þessara vatnsfalla er skipt í samræmi við mælt, en einkum þó reiknaða hlutdeild í grunnvatnsstraumum. Orkustofnun er þess fullviss að þessi mörk muni eitthvað breytast við sérhverja endurskoðun rennslislíkana eftir því sem þau gögn sem byggt er á verða betrí. Þess vegna telur stofnunin skynsamlegra að gera ráð fyrir að vatnasviðið verði nánar tilgreint í reglugerð, sem einfaldara er að breyta ef endurskoðun rennslislíkana gefur tilefni til.

Ef Alþingi fellst á nauðsyn þess að viðhalda sérlögum skv. þessu frumvarpi er lagt til að vatnasviðskortið verði tengt þeim aðgerðum sem stefnt er að skv. ákvæðum til bráðabirgða, en jafnframt vísað til þess að um þessa afmörkun verði fjallað í reglugerð eftir því sem best er vitað hverju sinni.

Virðingarfyllst

Þorkell Helgason
orkumálastjóri

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 8 – 10
150 REYKJAVÍK

SAMTÖK IÐNAÐARINS

Alþing. 128/1762
Erindi nr. Þ 128/1762
komudagur 16.4.2003

Reykjavík, 11. apríl 2002

Efni: Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyrjarsýslu, 637. mál.

Tekið er undir meginmarkmið laganna um náttúruvernd á Mývatns- og Laxárvæðinu í samræmi við hugmyndir um sjálfbæra þróun og að vistfræðilegu þoli svæðisins verði ekki stefnt í hættu af mannavöldum.

Hins vegar verður að gæta þess að ganga ekki lengra í álögum á atvinnulíf á svæðinu, sem lögin taka til, en nauðsynlegt er til þess að ná settum markmiðum. Sérstaklega verður að gæta þess að skapa ekki réttaróvissu og að stjórnsýsla og leyfisveitingar vegna atvinnustarfsemi valdi ekki óþörfum kostnaði og vinnu fyrir fyrirtæki.

Ekki verður séð að frumvarpið taki eldri lögum um efnið fram og má jafnvel halda því fram að þau feli í sér afturför á vissum sviðum.

Það er eru lög í landinu sem gilda um umhverfismat. Ekki verður séð að neina nauðsyn beri til þess að fyrirtæki, á borð við Kísiliðjuna hf., þurfi að sæta tvöföldu eftirliti, mati og ákvörðunum tveggja stjórnvalda að þessu leyti. Gera þarf breytingar á frumvarpinu sem tryggja þetta.

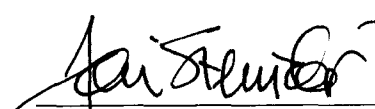
Hér skal sérstaklega bent á að 3. grein frumvarpsins er óskýr og ekki til þess fallin að bæta réttarframkvæmd. Nær er að halda sig við ákvæði núgildandi laga um sama efni og láta eitt yfir alla ganga í þeim efnum.

Umhverfisnefnd Alþingis er eindregið hvött til þess að skoða þessi mál ofan í kjölinn og færa til betri vegar.

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Óskar Maríusson
Umhverfisfulltrúi SA

SAMTÖK IÐNAÐARINS

Jón Steindór Valdimarsson
aðstoðarframkvæmdastjóri

Verndun Laxár og Mývatns

SUNN, Samtök um náttúruvernd á Norðurlandi hafa fengið til umsagnar *frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu, 637. mál á 128. löggjafarþingi 2002-2003*. Frumvarpi þessu er ætlað að koma í stað eldri laga nr 36/1974 þar sem Skútustaðahreppur allur er verndaður ásamt Laxá og bökkum hennar allt til sjávar. Þau lög voru sett í kjölfar harðvítugrar deilu um virkjun í Laxá og umfangsmiklar vatnsveitur af vatnasvæði Skjálfandafljóts um Mývatnssveit. Sérstök friðlýsing er svo á Öskju, Herðubreiðarlindum og Skútustaðagígum, til að gera Vatnajökul að þjóðgarði og sérstök nefnd á vegum umhverfisstofnunarinnar vinnur að undirbúningi þjóðgarðs eða verndarsvæða norðan Vatnajökuls. Nýja frumvarpið gerir ráð fyrir því að nú verði aðeins áin og vatnin vernduð, auk tiltekinna votlendissvæða, einkum nálægra vatna og engja. Loks á verndunin skv. nýja frumvarpinu að ná til vatnasviðsins alls, sbr. 2. gr. Auk þess er í bráðabirgðaákvæði tekið fram að friðlýsa eigi valda staða en ekki kemur fram hvaða staðir eru og er það umtalsverður galli.

SUNN fagna sérstaklega ákvæðum frumvarpsins um gerð verndaráætlunar, sbr. 6. gr., og benda á að mikilvægt er að tryggja fjármuni til að markmið laganna náist og efast um að þeir fjármunir sem tilgreindir eru í fylgiskjali frá fjárlagaskrifstofu fjármála- ráðuneytis hrökkvi til.

SUNN gera þrjár meginathugasemdir við frumvarpið:

1. SUNN áréttar að ljúka þyrfti gerð verndaráætlunar skv. 6. gr. og taka þyrfti ákvarðanir um sérstakar friðlýsingar áður en eldri lög eru afnumin. T.d. er gert ráð fyrir því að aðeins líði ár frá afnámi laganna þar til verndaráætlun á að vera tilbúin og rúm þrjú þar til friðlýsingu hinna völdu staða á að vera lokið. Samræma mætti þessar dagsetningar, t.d. á síðari hluta árs 2005 eða fyrri hluta árs 2006. Að uppfylltum þessum skilyrðum, þ.e. gerð verndaráætlunar og friðlýsingu valinna svæða, telja SUNN hins vegar líklegt að frumvarpið í heild sé framfær í takt við tímann miðað við núgildandi lög. Til vara telja SUNN eðlilegt að umhverfisstofnunarleggi fram lista um þau svæði sem friðlýsa á áður en lögin verða samþykkt þannig að sá listi gæti orðið hluti af bráðabirgðaákvæðinu.
2. Það hefur sýnt sig að þörf er á að efla landvörslu og þjónustu við ferðafólk, vísindamenn og almenning á þessu svæði auk þess sem tryggja þarf gestastofu í Mývatnssveit varanlegt húsnæði. SUNN hafa áður ályktað um mikilvægi þess að byggja upp rannsókn- og fræðslustarfsemi í Mývatnssveit og um eflingu landvörslu en slíkt starf sem heilsársstarf er æ brynna með vaxandi umfangi ferðaþjónustu að vetrarlagi. Þess í stað hefur sumarlandvarsla verið skorin niður í sveitinni og hún ekki aukin að vor- og haustlagi sem er líka brýnt. SUNN áréttar ennfremur að rannsókn- og fræðslustarfsemi ætti að verða mikilvægur þáttur í atvinnumálum í sveitinni og telja að vegna náttúruverndarsérstöðu Mývatns, Laxár og nágrennis sé fyllilega við hæfi að verja opinberum

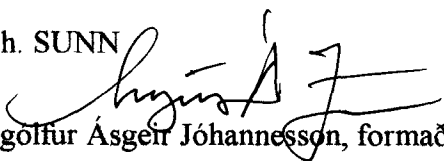
fjármunum til landvörslu og gestastofu. Loforð um hagnýtingu fjármuna vegna sölu Kísiliðjunnar til að efla atvinnu á svæðinu ber auk þess að efna (sbr. meðfylgjandi ályktun SUNN frá árinu 2001). *SUNN áréttar að mikilvægt sé að lögfesta ákvæði um landvörslu og að 5. gr. frumvarpsins sé engan veginn næg trygging* en þar er umsjón svæðisins falin Umhverfisstofnun með leyfi til að fela „öðrum“ þá umsjón. Vísa SUNN til rökstuðnings nefndar sem undirbjó frumvarpið um þá sérstöðu svæðisins að það hafi ekki einungis hátt verndargildi heldur að þar búi líka fólk. Það hefur sýnt sig að sumir íbúar Mývatnssveitar hafa látið í ljós tortryggni gagnvart náttúruvernd. SUNN telja fullvíst að ef landvörslu og náttúruvernd væri betur sinnt í sveitinni en nú er, ekki síst með „heilsárslandverði“ og gestastofu, myndi sú tortryggni minnka. Tengja mætti lagaákvæði um landvörslu og fræðslustarf við lagaákvæði um verndaráætlun. Þá mætti tengja slíka starfsemi áformum um þjóðgarð eða verndarsvæði norðan Vatnajökuls.

3. SUNN telja að reglugerðir, sbr. 3. og 4. gr. frumvarpsins, ættu að fara til umsagnar frjálsra félagasamtaka á sviði umhverfisverndar, sbr. samstarfsyfirlýsingu umhverfisráðuneytisins og frjálsra félagasamtaka frá 20. mars 2001. Ekki er síður mikilvægt að verndaráætlanir, sbr. 6. gr., og friðlýsingartillögur, sbr. bráðabirgðaákvæði, séu unnar í samráði við frjáls félagasamtök á sviði umhverfisverndar. Þetta þyrfti að lögfesta. Ennfremur telja SUNN koma til greina að frjáls félagasamtök fái fulltrúa í fagráð Náttúruvannsóknastöðvarinnar, sbr. 8. gr.

Raunar telja SUNN eðlilegt að umhverfisnefnd Alþingis athugi rækilega með hvaða hætti frjáls félagasamtök verði gerð að eðlilegum umsagnaraðila um margs konar skýrslur, t.d. í því ferli sem kallast mat á umhverfisáhrifum. Lögbinding slíkra umsagna tryggir lýðræðislegt ferli sem er mjög mikilvægt að fari fram. Nefna SUNN sem dæmi að hvorki SUNN né Fuglaverndarfélag Íslands vissu um breytingu á vegi sem skerðir Vestmannsvatn í Reykjadal fyrr en Skipulagsstofnun hafði ákveðið að undanþiggja veginn mati á umhverfisáhrifum. Vegurinn skerðir m.a. búsvæði flórgoða á friðlýstu svæði. Í þessu felst ekki raunar alls ekki gagnrýni á umsögn Umhverfisstofnunar sem gefin var Skipulagsstofnun áður en ákvörðun um undanþágu frá matsskyldu var ákveðin heldur gagnrýni á þá staðreynd að það skuli hægt að taka slíka ákvörðun án þess að félög í samstarfi við umhverfisráðuneytið fái að vita hvað stendur til.

7. apríl 2003

f. h. SUNN

Ingólfur Ásgeir Jóhannesson, formaður
Drekagili 5, 603 Akureyri
s. 462 1694, 869 4217

Fylgiskjal: Ályktun SUNN 4. apríl 2001 um nýtingu fjármuna ríkisins við sölu Kísiliðjunnar hf.

Sent Alþingi, umhverfisráðuneyti, iðnaðarráðuneyti, Umhverfisstofnun, Skútustaðahreppi, Þingeyjarsveit, Aðaldalurshreppi, Húsavíkurbýggð, RAMÝ og fjölmiðlum.

Fylgiskjal: Ályktun frá stjórn SUNN, Samtaka um náttúruvernd á Norðurlandi, 4. apríl 2001:

Nýting fjármuna ríkisins við sölu Kísiliðjunnar hf.

Nýlega bárust fréttir af áformum um að nota fjármum sem íslenska ríkið eignast vegna sölu Kísiliðjunnar í Mývatnssveit til að efla atvinnulíf þar um slóðir.

SUNN, Samtök um náttúruvernd á Norðurlandi, leggja áherslu á að með því myndi skapast fágætur möguleiki á að efla atvinnustarfsemi sem tengist beint náttúru og menningu sveitarinnar og nýta þannig fastar og vonandi auknar fjárveitingar betur. Hér skulu nefnd nokkur atriði sem reyndar mörg tengjast hvert öðru innbyrðis:

- Stofnun heilsársstöðu landvarðar með búsetu í sveitinni. Þannig skapast auknir möguleikar á að skipuleggja margvislegt starf í samvinnu við Náttúruvannsóknastöðina við Mývatn, ferðaþjónustuna í sveitinni, söfn, frjáls félagasamtök o.fl.
- Bygging fræðslumiðstöðvar (sem myndi hýsa gestastofu, náttúruvannsóknastöð, söfn og e.t.v. fleira). Ákjósanleg staðsetning er líklega annaðhvort austan Skjólbrekku eða einhvers staðar í Reykjahlíðarþorpi þar sem fræðslumiðstöðin myndi verða nálægt fjölsóttum gististöðum). Slík fræðslumiðstöð er af mörgum ástæðum meðal brýnustu verkefna: Nauðsynlega vantar heilsársstað fyrir gestastofu og upplýsingagjöf til ferðamanna. Með breyttum kjarasamningum við grunnskólakennara eru líkur á að skólatími að árinu dreifist yfir lengra tímabil en verið hefur og þar með styttest opnunartíminn í gestastofu sem verið hefur í grunnskólahúsinu í Reykjahlíð enn meira en verið hefur og má síst við því. Þarna þurfa einnig að vera geymslur, vinnuherbergi og skrifstofur fyrir landvörslu og kjörið væri að koma þar upp miðstöð til að sinna fræðslutengdri ferðaþjónustu og náttúruvernd í Mývatnssveit. Inn í slíkt sýningarhúsnæði væri æskilegt að Mývatnssafn og fuglasafn Sigurgeirs Stefánssonar yrðu einnig flutt, auk annarra safna sem vantar aðstöðu. Loks þurfa að vera í fræðslumiðstöð salir til funda, fyrirlestra og sýninga á fræðsluefni.
- Gestamóttaka/fræðslumiðstöð í Bjarnarflagi, helst tengd minjasafni um Kísiliðu. Þar yrðu bæði náttúrufar háhitasvæðanna og atvinnusaga þeirra kynnt.
- Endurvakning á Fræðagarðinum Kvíku sem starfaði um stutt skeið. Fræðagarðurinn útbýggi fræðsludagskrár fyrir ferðamenn og skólahópa, skipulegði móttöku, þjónustu og fræðslu fyrir hópa og ynni að markaðssetningu fyrir slíka ferðamennsku. Best væri að slíkur fræðagarður tæki að sér að samræma og aðstoða hópa sem leita eftir fræðsluferðum um Ísland.
- Fræðslustígar og fuglaskoðunarskýli með myndum og upplýsingum um fuglana og lífnaðarhætti þeirra, með tilvísunum í efni í gestastofu og í bókum.
- Styrkir til einkaframkvæmda, t.d. göngustíga á bújörðum bænda, eru hér e.t.v. mikilvægasta formið. Heilsárlandvörður getur veitt ráðgjöf og aðstoð við margvisleg verkefni sem gætu skapað heimafélki tekjur við ferðamennsku eða verkefni tengd náttúruvernd.
- Söfnun og skráning upplýsinga og fróðleiks, örnefna, sagna og þess háttar sem hægt væri að vinna að yfir veturinn. Heilsárlandvörður gæti skipulagt slíka vinnu með heimamönnum eða séð til þess hún yrði skipulögð af þar til fróðum aðilum.
- Að lokum er rétt að undirstrika að náttúruverndaráætlun þarf að gera fyrir Mývatn og Laxá eins og aðra hluta landsins. Ekki er tímabært að afnema sérstök lög til verndar svæðinu fyrir hún hefur verið gerð og þá því aðeins að verndun þeirra staða sem hafa mest vermdargildi, t.d. botns Mývatns, sé tryggð á öruggan hátt, t.d. með friðlýsingu.

Við aðgerðir sem þessar ætti að vera unnt að búa til fáein heilsársstörf í Mývatnssveit og styrkja starfsgrundvöll annarra, t.d. bænda. Þessar aðgerðir myndu efla þá vísa að opinberri starfsemi, t.d. Landgræðslunnar, sem fyrir eru í Mývatnssveit. Það mætti ennfremur hugsa sér að staðsetja í Mývatnssveit verkefni á sviði náttúruverndar fyrir a.m.k. hluta Norður- og Austurlands.

Samþykkt á stjórnarfundum 4. apríl 2001

2003030046

9140

Umhverfisnefnd Alþingis
Einar Farestveit, nefndarritari
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík, 27. mars 2003

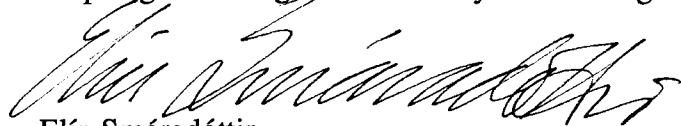
/--

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár, 637. mál.

Skipulagsstofnun hefur borist erindi umhverfisnefndar Alþingis, dags. 18. mars 2003, þar sem óskað er umsagnar stofnunarinnar um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjasýslu, 637. mál, heildarlög.

Skipulagsstofnun hefur í ákvörðunum stofnunarinnar varðandi framkvæmdir í Skútustaðahreppi skv. lögum um mat á umhverfisáhrifum lagt áherslu á nauðsyn þess að gerð verði landnýtingar- og verndaráætlun fyrir svæðið allt. Í 6. gr. frumvarpsins er kveðið á um að gerð verði verndaráætlun fyrir vatnasvið Mývatns og Laxár. Í ákvæðinu kemur fram að fjallað skuli um nauðsynlegar verndaraðgerðir, friðlýsingu náttúruminja á svæðinu, landnýtingu og fleira. Þá kemur fram að áætlunin skuli staðfest af umhverfisráðherra og birt sem auglýsing í B-deild Stjórnartíðinda. Hins vegar kemur ekki fram í ákvæðinu hver réttaráhrif verndaráætlunar skuli vera, þ.e. hvort og þá hvaða takmarkanir efni hennar hafi í för með sér varðandi landnotkun á svæðinu, við skipulagsgerð og leyfisveitingar. Skipulagsstofnun telur að skýrt þurfi vera hvaða áhrif efni verndaráætlunar hafi á ákvarðanir um landnotkun. Skipulagsstofnun bendir einnig á að í frumvarpinu er ekki að finna ákvæði um hvernig skuli farið með endurskoðun verndaráætlunar eða breytingar á einstökum ákvæðum hennar. Stofnunin telur að rétt væri að í frumvarpinu væri ákvæði um að verndaráætlun skuli endurskoðuð að liðnum ákveðnum tíma frá gildistöku, þar sem forsendur slíkra áætlana geta breyst og hvernig skuli farið með einstakar breytingar, sem kunna að vera nauðsynlegar.

Skipulagsstofnun gerir að öðru leyti ekki athugasemd við efni frumvarpsins.

Elín Smáradóttir

Skútustaðahreppur, Mývatnssveit 600269-1009
Hlíðavegi 6, 660 Mývatn Iceland s: 464-4163 f. 464-4363, netf. sveitarstjorn@myv.is

Nefndasvið Alþingis
Einar Farestveit
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Mývatnssveit, 14. apríl 2003

Efni: Umsögn um frv. til laga um verndun Kývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu, 637. mál, heildarlög.

Eftirfarandi var samþykkt samhljóða á fundi sveitarstjórnar Skútustaðahrepps 10. apríl:

1. Umsögn um frv. um breytingu á lögum um verndun Mývatns og Laxár.

Almennt:

Sveitarstjórn fagnar því að uppi eru hugmyndir um breytingar á l. nr. 36/1974 um vernd Mývatns og Laxár.

Sveitarstjórn hefur um nokkurt skeið lýst því að lögin sem nú gilda hafi valdið nokkrum vandkvæðum við stjórnsýslu.

Frumvarp það sem hér eru til meðferðar mun hafa verulegar breytingar í för með sér hvað stjórnsýsluna varðar. Frumvarpsdrögin munu að mati sveitarstjórnar í engu breyta um að náttúruvernd verður í hávegum höfð hér eftir sem hingað til.

Ljóst má vera að framkvæmd lagaákvæða þeirra sem sett eru fram í frv. kalla á fjárveitingar. Verndaráætlanir og friðlýsing munu hafa kostnað í för með sér. Athygli ráðuneytisins og þingsins er vakin á þessu þar sem á stundum virðist sem lagasetningarvaldið gleymi við gerð fjárlaga þeim fjárskuldbindingum sem samþykktar hafa verið áður í lögum.

Einstakar greinar:

í 3.gr. 1.mgr. segir:

Óheimilt er að valda spjöllum eða raski á lífríki, jarðmyndunum og landslagi á landsvæði því sem um getur í 1. mgr. 2. gr. Þó skulu heimilar framkvæmdir sem nauðsynlegar og eðlilegar teljast fyrir búskap á lögbýlum, enda valdi þær ekki spjöllum á náttúruverðmætum að mati Umhverfisstofnunar.....

Sveitarstjórn telur óeðlilegt að búskap sé gert hærra undir höfði en öðrum atvinnugreinum og jafnframt óljóst á stundum hvað telja megir til búskapar. Því telur sveitarstjórn rétt að gera þær breytingar að orðin “*búskap á lögbýlum*” falli út og í þeirra stað komi “*atvinnulíf á svæðinu*.”

Málsgreinin mundi þá hljóða á eftirfarandi hátt:

*“Óheimilt er að valda spjöllum eða raski á lífríki, jarðmyndunum og landslagi á landsvæði því sem um getur í 1. mgr. 2. gr. Þó skulu heimilar framkvæmdir sem nauðsynlegar og eðlilegar teljast fyrir **atvinnulíf á svæðinu**, enda valdi þær ekki spjöllum á náttúruverðmætum að mati Umhverfisstofnunar.....”*

2. mgr. 3. greinar hljóðar svo:

Leita skal leyfis Umhverfisstofnunar fyrir hvers konar framkvæmdum sem haft geta áhrif á lífríki, jarðmyndanir og landslag á landsvæði því sem um getur í 1. mgr. 2. gr. Þó skulu heimilar án sérstaks leyfis Umhverfisstofnunar framkvæmdir samkvæmt staðfestu skipulagi, enda hafi stofnunin fallist á skipulagsáætlun þá sem um er að ræða.

Sveitarstjórn Skútustaðahrepps telur að bæta eigi eftirfarandi setningu við málsgreinina: “**Enn fremur skuli heimilar framkvæmdir sem hlotið hafa jákvæða niðurstöðu við gerð umhverfismats.**”

Málsgreinin í heild muni þá hljóða svo:

*“Leita skal leyfis Umhverfisstofnunar fyrir hvers konar framkvæmdum sem haft geta áhrif á lífríki, jarðmyndanir og landslag á landsvæði því sem um getur í 1. mgr. 2. gr. Þó skulu heimilar án sérstaks leyfis Umhverfisstofnunar framkvæmdir samkvæmt staðfestu skipulagi, enda hafi stofnunin fallist á skipulagsáætlun þá sem um er að ræða. **Enn fremur skuli heimilar framkvæmdir sem hlotið hafa jákvæða niðurstöðu við gerð umhverfismats.**”*

Í 3. gr. 3. mgr. segir

Umhverfisráðherra setur, að fenginni umsögn sveitarfélaga á svæðinu og Umhverfisstofnunar, reglugerð þar sem kveðið skal nánar á um verndun Mývatns og Laxár, þar á meðal tak markanir á framkvæmdum á svæðinu og umferð og umferðarrétt almennings.

Sveitarstjórn leggur til að niðurlag málsgreinarinnar “**þar á meðal tak markanir á framkvæmdum á svæðinu og umferð og umferðarrétt almennings.**” falli niður og hljóði þá svo:

“Umhverfisráðherra setur, að fenginni umsögn sveitarfélaga á svæðinu og Umhverfisstofnunar, reglugerð þar sem kveðið skal nánar á um verndun Mývatns og Laxár.”

Í niðurlagi 4.gr. segir:

“Skal þar m.a. kveðið á um kröfur til mengunarvarna atvinnufyrirtækja sem kunna að valda mengun á vatnasviðinu.”

Sveitarstjórn telur rétt að fella út eftirfarandi hluta setningarinnar **“atvinnufyrirtækja sem kunna að valda mengun.”** og hljóði hún þá á eftirfarandi hátt:

“Skal þar m.a. kveðið á um kröfur til mengunarvarna á vatnasviðinu.”

Skýringar: Greinin er markvissari með þessum hætti að mati sveitarstjórnar.

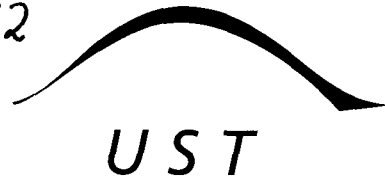
Hvað varðar fylgiskjöl 1 og 2 telur sveitarstjórn Skútustaðahrepps að nokkurrar ónákvæmni kunni að gæta við gerð þeirra. Sveitarstjórn telur nauðsynlegt að nákvæm kort fylgi verði frv. að lögum og kortin verði gerð í samráði við heimamenn.

Framangreint samþykkt samhljóða og sveitarstjóra falið að senda Nefndasviði Alþingis umsögnina.

Bestu kveðjur,

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, cursive 'S' followed by a horizontal line.

Sigbjörn Gunnarsson, sveitarstj.

Alþingi - Umhverfisstofnun
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umhverfisstofnun

Environment and Food Agency of Iceland

• Suðurlandsbraut 24
15 - 108 Reykjavík, Island
t (+354) 591 2000
fax (+354) 591 2010
umhverfisstofnun@ust.is
www.umhverfisstofnun.is

16. apríl 2003

Tilvísun: UST20030300162/tb

Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu

Vísað er í bréf frá Alþingi, dags. 18. mars sl., þar sem óskað er eftir umsögn Umhverfisstofnunar um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu sem nefnd skipuð af umhverfisráðherra hefur unnið. Hjálagt er umsögn Umhverfisstofnunar.

Forsaga

Með hliðsjón af breytingum sem hafa orðið á stjórnsýslu náttúruverndarmála m.a. með nýjum lögum um náttúruvernd nr. 44/1999, skipulagslögum og lögum um mat á umhverfisáhrifum var ákveðið að endurskoða lög um verndun Mývatns og Laxár. Skipuð var framangreind nefnd sem m.a. forstjóri Náttúruverndar ríkisins og formaður Náttúruvannsóknastöðvarinnar við Mývatn áttu sæti í. Nefndin skilaði drögum að nýju frumvarpi sem hér er til umsagnar. Samkomulag náðist að mestu um framangreint frumvarp en þáverandi forstjóri Náttúruverndar ríkisins, Árni Bragason, og formaður Náttúruvannsóknastöðvarinnar við Mývatn, Gísli Már Gíslason, létu bóka að þeir kysu að bætt yrði við texta í 2. mgr. í ákvæði til bráðabirgða II sem fjallar um heimildir til framkvæmda meðan á friðlýsingarferli stendur á svæðum sem umhverfisráðherra hefur tilkynnt að friðlýsa skuli samkvæmt fyrrgreindu bráðabirgðaákvæði. Textinn er eftirfarandi: *"Skýlt er að leita leyfis Náttúruverndar ríkisins áður en veitt er framkvæmda- eða byggingarleyfi á landsvæðum sem tilkynnt hefur verið um að áformað sé að friðlýsa samkvæmt ofangreindu."* Í greinargerð með frumvarpinu þar sem fjallað er um ákvæði til bráðabirgða II kemur skýrt fram vilji flutningsmanna en þar segir: *"Ekki er gert ráð fyrir að farið verði í framkvæmdir á þeim svæðum og því er nauðsynlegt að sveitarstjórn hafi fullt samráð við umhverfisráðuneytið áður en veitt er framkvæmda- eða byggingarleyfi skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga, nr. 73/1997, á þeim svæðum sem fyrirhugað er að friðlýsa."* Þar sem fyrrgreind bókun gerir lagatextann skýrari leggur Umhverfisstofnun til að henni verð bætt inn í lagatextann.

Breytingar er varða vernd á lífríki

Með framangreindu frumvarpi er lífríki Mývatns og Laxár tryggt á sama hátt og jafnvel betur en verið hefur s.s. með því að sett er í lög in ákvæði um gerð verndaráætlunar fyrir vatnasvið Mývatns og Laxár sbr. 6. gr. frumvarpsins.

Breytingar er varða vernd jarðmyndanana og landslags

Almennt er viðurkennt að jarðmyndanir og landslag í Mývatnssveit eigi fáa sinn líka. Með framangreindu frumvarpi er friðlýsingu aflétt af Skútustaðahreppi sem heild að undanskildu votlendissvæði og verndun vatnasviðs. Umhverfisstofnun bendir á að friðlýsingarferli getur tekið mörg ár og vegna mismunandi hagsmuna ekki náð fram að ganga. Sérstaklega á þetta við þegar landeigendur eru margir svo sem bæði einkaaðilar, sveitafélög og ríki. Umhverfisstofnun telur því brýnt að leita þurfi leyfis Umhverfisstofnunar til framkvæmda á þeim svæðum sem tilkynnt verður um að til standi að friðlýsa sbr. bráðabirgðaákvæði II. Best væri að ákveða strax friðlýsingu einstakra svæða og ætti það ekki að vera íþyngjandi á nokkurn hátt frá því sem nú er með lögum um verndun Mývatns og Laxár sem taka til alls Skútustaðahrepps.

Breytingar þær sem koma fram í nefndu frumvarpi hafa þau áhrif að dregið er úr vernd jarðmyndanana í Skútustaðahreppi sem bundin er í lögum og telur Umhverfisstofnun að slíkt sé afturför. Á undanförnum árum hefur verið reynt að draga fram verndun jarðmyndanana. Jarðmyndanir hafa til að mynda ekki sömu alþjóðlegu vernd og lífríki. Stofnunin bendir á að verið er að vinna að skilgreiningu á jarðmyndunum og verndargildi þeirra á Íslandi og á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar hefur sérstaklega verið fjallað um verndun fjölbreytni jarðmyndanana. Sömuleiðis er hafin vinna á þessu sviði á vegum Evrópusambandsins.

Umhverfisstofnun vill í ljósi ofanritaðs nefna hér nokkrar jarðmyndanir sem ætti að telja upp í bráðabirgðaákvæði II í framangreindu frumvarpi og beri að friðlýsa: Leirhnjúkur og Víti (hluti af Mið-Atlantshafshryggnum), Dimmuborgir, Hverfjall, Lúdentaborgir, gervigígur aðrir en Skútustaðagígur sem eru friðlýstir sem náttúruvætti. Einnig þarf að afmarka vel þau eldhraun sem ástæða er til að vernda sem heildir. Einnig má nefna að nokkur svæði í syðri hluta Skútustaðahrepps hafa hátt náttúruverndargildi og ættu að njóta sérstakrar verndar. Sum þeirra eru nú þegar friðlýst svo sem Herðubreiðarlindir og Askja. Oft hefur verið minnst á þjóðgarð eða eldfjallapjóðgarð norðan Vatnajökuls, en þar er einnig mikil útivist og stór víðerni. Verndargildi svæðanna getur því falist í mörgu svo sem jarðfræði, landslagi, útivist, víðerni, lífríki eða öllu þessu. Nægir hér að nefna Kverkfjöll, Trölladyngju, Dyngjufjöll, Kollóttudyngju, Jökulsá á Fjöllum frá jökli að strönd, Ódáðahraun ásamt fyrirtöldum eldfjöllum og svæðum þar í kring o.s.frv. Skoða þarf hvert svæði m.t.t. til þeirra markmiða sem stefnt er að með friðlýsingu.

Umhverfisstofnun bendir einnig á að ekki er til aðalskipulag nema fyrir hluta Skútustaðahrepps en lagabreytingin byggir einmitt á að fyrir hendi sé samþykkt aðalskipulag fyrir allan hreppinn. Aðalskipulagi var frestað á hluta þess svæðis sem nú er innan samþykkt aðalskipulags og fyrir stóran hluta hreppsins er ekki til skipulag. Á mörgum af þeim svæðum sem vísað er í greinargerð með frumvarpinu og eru í verndarflokki I og II á náttúruverndarkorti fyrir Mývatnssveit, hefur ekki verið tekin ákvörðun um verndarsvæði annars vegar og mannvirkjasvæði hins vegar í núverandi skipulagi. En lög um verndun Mývatns og Laxár nr. 36/1974 eru í dag trygging fyrir aðkomu náttúruverndaryfirvalda af svæðum utan aðalskipulags. Það er því nauðsynlegt í nýjum lögum að tryggja aðkomu umhverfis- og náttúruverndaryfirvalda að ákvarðanatöku á svæðum sem falla utan skipulags. Einnig má benda á að það getur orðið erfitt að vinna heildstæða verndaráætlun ef engin víska er fyrir hendi um hvaða svæði njóti meiri verndar en önnur.

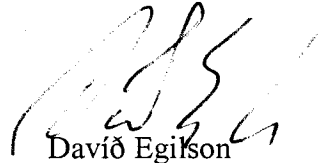
Niðurstaða

Af framangreindum ástæðum og þess sem rakið hefur verið varðandi friðlýsingarferli, stöðu aðalskipulags, náttúruverndaráætlun og mikilvægi landslags og jarðmyndana í Mývatnssveit leggur Umhverfisstofnun eindregið til að annað hvort verði strax ákveðið að friðlýsa ákveðin svæði og þau talin sérstaklega upp í lögunum eða að bætt verði við í 2. mgr. ákvæði til bráðabirgða II framangreindum texta þ.e. að: *"Skýlt er að leita leyfis Umhverfisstofnunar áður en veitt er framkvæmda- eða byggingarleyfi á landsvæðum sem tilkynnt hefur verið um að áformað sé að friðlýsa samkvæmt ofangreindu."* Að öðrn leyti gerir Umhverfisstofnun ekki athugasemdir við framangreint frumvarp.

Virðingarfyllst,

Trausti Baldursson
Sviðsstjóri/fagstjóri

Davíð Egilsson
Forstjóri

VEIÐIMÁLASTJÓRI

Directorate of Freshwater Fisheries
Alþingi

Vagnhöfði 7
110 Reykjavík, Iceland
Sími: 567 6400 • Bréfsími: 567 8850
Netfang: veidimalastjorn@veidimalastjori.is

Erindi nr. Þ 128.1705

komudagur 10.4.2003

Hr. Einar Farestveit
Umhverfisnefnd
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

14. mars 2003

Varðar frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár 637. mál, heildarlög

Í bréfi dagsettu 18. mars er leitað umsagnar embættis veiðimálastjóra vegna frumvarps til laga um verndun Mývatns og Laxár. Eftir að hafa skoðað frumvarpið út frá ýmsum ákvæðum laga um lax- og silungsveiði nr. 76/1970 með síðari breytingum telur undirritaður að gera þurfi á því ýmsar breytingar til að tryggja að ekki verði ósamræmi milli ákvæða þessarra tveggja laga.

Athygli vekur að lögin ná til vatnasviðs og 200 metra breiðs bakka Laxár í Þingeyjarsýslu báðum megin alveg frá ósi við Skjálfanda upp í Mývatn. Einnig virðast þau ná til lífríkis Laxár bæði til að tryggja sjálfbæra þróun og líffræðilegan fjölbreytileika.

Rétt er að vekja athygli á því að við Laxá eru starfandi tvö veiðifélög, annarsvegar Landeigendafélag Laxár, sem nær frá ósi að ármótum við Eyvindarlæk og hinsvegar veiðifélag Laxár og Krákár, sem starfar við Laxá ofan við Brúar. Einnig er starfandi veiðifélag um Mývatn. Þessi veiðifélög starfa samkvæmt ákvæðum laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði með síðari breytingum og ástunda veiðiskap og ræktun samkvæmt þeim lögum. Einnig er starfandi eldisstöð á Laxamýri, sem framleiðir laxaseiði bæði til nýtingar við eigið ræktunarstarf og einnig af eldisstofni til notkunar í sjókvíaelði í Kelduhverfi.

Fjöldmörg ákvæði laga um lax- og silungsveiði taka til starfsemi umræddra veiðifélaga, starfsemi eldisstöðva á svæðinu auk fiskvega og verklegra framkvæmda við ár og vötn. Þar sem telja verður að umrædd ákvæði gildi jafnt um Laxár- og Mývatnssvæðið eins og önnur vatnsföll landsins, er eðlilegt að minna á þau í tengslum við lagafrumvarpið og telja verður eðlilegt að haft sé samráð við stjórnsýsluaðila varðandi nýtingu auðlinda við ákvarðanir og reglugerðarsmið varðandi friðun á svæðum, sem eru mikið nýtt vegna veiði og fiskræktar.

Í viðauka 1 eru tíunduð orðrétt helstu ákvæði sem fjalla um fiskrækt, eldisstöðvar, fiskvegi og aðrar framkvæmdir við veiðiár úr lögum nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði með síðari breytingum.

Í ljósi þeirra ákvæða sem sett hafa verið í lögum um lax- og silungsveiði varðandi fiskrækt, fiskeldi og mannvirkjagerð, sem mörg hver eru aðeins fárra ára gömul telur undirritaður nauðsynlegt að styrkja umsagnarþátt embættis veiðimálastjóra á nokkrum stöðum í frumvarpinu og benda á að margvíslegar framkvæmdir, sem snerta fiskeldi og fiskrækt og ýmsa starfsemi veiðifélaga eru heimilar þrátt fyrir setningu slíkra laga laga. Helstu tillögur að breytingum eru sem hér segir:

3. gr. 2.mgr.

Þó skulu heimilar án sérstaks leyfis Umhverfisstofnunar framkvæmdir samkvæmt staðfestu skipulagi, enda hafi stofnunin fallist á skipulagsáætlun þá sem um ræðir. Einnig skulu heimilar ræktunarframkvæmdir samkvæmt fiskræktaráætlun sem samþykkt hefur verið af embætti veiðimálastjóra.

3. gr. 3.mgr.

Ráðherra setur, að fenginni umsögn sveitarfélaga á svæðinu, Umhverfisstofnunar og embættis veiðimálastjóra, reglugerð þar sem kveðið er nánar á um verndun Mývatns- og Laxár, þ.á. m. takmarkanir á framkvæmdum á svæðinu og umferð og umferðarétt almennings.

4. gr. 2.mgr.

Umhverfissráðherra skal setja í reglugerð, að fenginni umsögn Umhverfisstofnunar, embættis veiðimálastjóra og viðkomandi sveitarstjórna, nánari ákvæði...etc.

6.gr. 1.mgr.

Umhverfisstofnun ber ábyrgð á að gerð sé verndar og vatnsverndaráætlun fyrir vatnasvið Mývatns- og Laxár. Skal þar m.a. fjallað um frekari verndaraðgerðir, friðlýsingu náttúruminja á svæðinu, landnýtingu, umferðarétt almennings og aðgengi ferðamanna að svæðinu. Verndaráætlunin skal gerð í samvinnu við viðkomandi sveitastjórnir, hagsmunaaðila á svæðinu og þá stjórnsýsluaðila, sem ábyrgð bera á veiðinýtingu, náttúruverndarmálefnum og vatnsverndarmálum í samræmi við lög. Verndaráætlun skal....etc.

Ekki er ástæða til að rökstyðja frekar þær breytingatillögur, sem hér eru lagðar til. Sá rökstuðningur kemur þegar fram í greinargerð með frumvarpinu, þar sem fram kemur að taka þurfi tillit til margra ólíkra sjónarmiða við náttúruvernd á þessu svæði og jafnframt bent á að verndunarsvæðið nær til einnar viðfrægustu laxveiðiár landsins, þar sem fram fer margvíslegt ræktunarstarf og nýting í anda sjálfbærrar þróunar. Því er nauðsynlegt að lög um verndun svæðisins taki ríkt tillit til þeirra laga sem fjalla um veiðinýtingu og aðra starfsemi veiðifélaga á svæðinu. Ljóst er að stór hluti af umferð á bökkum Laxár er í tengslum við veiðiskap og tryggja þarf góða umgengni veiðimanna um þessa mikilvægu veiðiá og lífríki hennar.

Virðingarfyllt

 Árni Ísaksson, veiðimálastjóri

Viðauki 1

1. Um fiskræktarmál

23. gr.

1. Skýlt er að gera fiskræktaráætlun, er nái til fimm ára í senn, í hverju veiðivatni þar sem ætlunin er að stunda fiskrækt með sleppingu seiða, hafbeit til stangaveiði eða öðrum atriðum fiskræktar sem um getur í 2. mgr. 44. gr.
2. Fiskræktaráætlun skv. 1. mgr. er háð samþykki veiðimálastjóra, enda hafi veiðifélag eða meiri hluti veiðieigenda við veiðivatn ákveðið að ráðast í slíka framkvæmd. Í leyfið skal setja skilyrði sem veiðimálastjóri telur nauðsynleg til verndar viðkomandi fiskstofni gegn sjúkdómum og erfðablöndun og nánar er kveðið á um í reglugerð sem ráðherra setur.
3. Nú vill veiðifélag eða meiri hluti veiðieigenda við veiðivatn láta veiða lax og silung til hrognatöku í því vatni og er það háð leyfi veiðimálastjóra ...¹⁾ Leyfið gildir um tiltekinn tíma og í það skal setja skilyrði sem eru nauðsynleg til verndar fiskstofni skv. 2. mgr. og felur í sér heimild skv. 1. mgr. 22. gr.
4. Veiðimálastjóri getur skv. 1. og 2. mgr. heimilað notkun hafbeitarstofns úr sama landshluta til hafbeitar á laxi í veiðivatni enda sé fullnægt skilyrðum um samþykki veiðieigenda við veiðivatnið sem um getur í 2. mgr.
5. Við fiskrækt í ám og vötnum skal einungis nota stofn úr viðkomandi veiðivatni.
6. Hvers konar flutningur á laxfiskum úr náttúrulegu veiðivatni, hafbeitar- eða eldisstöð í annað náttúrulegt veiðivatn til stangaveiði er óheimill.
7. Veiðimálastjóri getur veitt undanþágu frá ákvæðum 5. og 6. mgr. að fengnu sérstöku mati á áhrifum framkvæmdarinnar á lífríki veiðivatnsins og aðliggjandi veiðivatna skv. 8. og 12. mgr.
8. Til þess að fá undanþágu frá banni skv. 5. og 6. mgr. þarf veiðifélag eða eigandi veiðivatnsins sem áformar fiskrækt með framandi stofni eða flutning framandi stofns í veiðivatn að sækja um það til veiðimálastjóra. Undanþágu má að hámarki veita til tveggja ára í senn. Með umsókn skal fylgja greinargerð um framkvæmdina, umsögn dýralæknis fisksjúkdóma um fisksjúkdóma og Veiðimálastofnunar um önnur hugsanleg áhrif framkvæmdarinnar á lífríkið, þar með talda erfðamengun. Framkvæmdaraðili ber kostnað af gerð umsagna. Veiðimálastjóri setur almennar reglur³⁾ um slíkar umsagnir.
9. Innan tveggja vikna frá móttöku birtir veiðimálastjóri með opinberri auglýsingu umsókn framkvæmdaraðila og kallar eftir umsögnum veiðifélaga á viðkomandi vatnasviði um framkvæmdina. Frá og með þeim tíma skal hverjum sem er vera heimill aðgangur hjá veiðimálastjóra að umsögnum skv. 8. mgr. Athugasemdum skal skilað til veiðimálastjóra innan fimm vikna frá birtingu auglýsingar. Innan átta vikna frá því að veiðimálastjóri hefur birt umsókn framkvæmdaraðila skal hann kveða upp rökstuddan úrskurð um það hvort fallist sé á umsókn eða henni hafnað. Veiðimálastjóra er heimilt að binda undanþágu skilyrðum.
10. Þegar ákvörðun veiðimálastjóra liggur fyrir skal hún kynnt framkvæmdaraðila og þeim sem hlut eiga að máli, þar á meðal öðrum veiðifélögum á viðkomandi vatnasviði. Jafnframt skal birta hana opinberlega.
11. Ráðherra er heimilt að ákveða með sérstakri reglugerð að innheimt skuli gjald af framkvæmdaraðila vegna kostnaðar embættis veiðimálastjóra af málsmeðferð samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

12. Úrskurð veiðimálastjóra skv. 9. mgr. má kæra til landbúnaðarráðherra innan fjögurra vikna frá birtingu. Ráðherra skal kveða upp rökstuddan úrskurð innan átta vikna frá því er beiðni barst honum.]¹⁾

1. Um fiskeldi og hafbeit

62. gr.

1. Til fiskeldis og hafbeitar þarf rekstrarleyfi veiðimálastjóra að fenginni umsögn dýralæknis fisksjúkdóma, fisksjúkdómanefndar og veiðimálanefndar. Veiðimálastjóri skal einnig leita umsagnar Veiðimálastofnunar um hvort náttúrulegar aðstæður á fyrirhuguðu starfssvæði fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar gefi tilefni til hættu á erfðablöndun og/eða neikvæðum vistfræðilegum áhrifum.
2. Umsókn um rekstrarleyfi til fiskeldis eða hafbeitar skal vera skrifleg og skulu þar koma fram upplýsingar um m.a. eignaraðild að fiskeldis- eða hafbeitarstöð, fagþekkingu umsækjanda, stærð stöðvar, framleiðslumagn, eldistegundir, eldisaðferðir, matsskyldu framkvæmdar samkvæmt lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, starfsleyfi samkvæmt lögum nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, o.fl. Umsókn skulu fylgja skilríki um afnot lands, vatns og sjávar, áætlun um fjármögnun mannvirkja og annars búnaðar, rekstraráætlun, leyfi til mannvirkjagerðar, leyfi til starfsemi samkvæmt ákvæðum annarra laga sem varða slíkan atvinnurekstur svo og önnur gögn sem veiðimálastjóri óskar eftir að lögð verði fram.
3. Við meðferð umsóknar um rekstrarleyfi til fiskeldis eða hafbeitar skal veiðimálastjóri leggja mat á sjúkdómstengda og vistfræðilega þætti sem kunna að fylgja starfsemi fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar. Veiti fyrirbyggjandi gögn ekki nægilegar upplýsingar til að leggja mat á þá getur veiðimálastjóri lagt fyrir umsækjanda að láta í té frekari upplýsingar áður en rekstrarleyfi er veitt, þar á meðal að framkvæma á eigin kostnað rannsóknir á hvort fyrirhuguð starfsemi fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar feli í sér aukna hættu á fisksjúkdómum og/eða óæskilegri blöndun fiskstofna, svo sem merkingar á fiski, samantekt á veðurfars- og haffræðilegum upplýsingum, samantekt á öðrum hagsmunum í veiðimálum og fiskeldi á svæðinu, mat á stöðu fiskstofna í helstu ám á svæðinu og mat á fari laxfiska í nágrenni fyrirhugaðrar eldisstöðvar.
4. Ef umsókn og önnur gögn eru fullnægjandi að mati veiðimálastjóra gefur hann út rekstrarleyfi til fimm ára. Í rekstrarleyfi skulu vera ákvæði um stærð fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar, hvort um sé að ræða seiðaelði, hafbeit, strandeldi, skiptiöldi eða heilsárseldi, leyfilegar tegundir í eldi, leyfilegt framleiðslumagn, hámark sleppinga á seiðum í hafbeit og skyldu fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar til að annast vöktun og rannsóknir á nánasta umhverfi sínu. Jafnframt skulu í rekstrarleyfi vera ákvæði um varúðarráðstafanir til að koma í veg fyrir að fiskur sleppi vegna eldis eða flutnings á fiski og áætlun um aðgerðir til að endurheimta fisk sem sleppur. Veiðimálastjóri getur ákveðið að gefa út rekstrarleyfi til skemmri tíma og/eða takmarka stærð eða framleiðslumagn fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar og hámark sleppinga á seiðum í hafbeit. Einnig getur veiðimálastjóri bundið rekstrarleyfi tilteknum skilyrðum, m.a. um að leyfishafi framkvæmi á eigin kostnað rannsóknir á hvort starfsemi fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar hafi í för með sér aukna hættu á fisksjúkdómum, sníkjudýrum og/eða óæskilegri blöndun fiskstofna, svo sem merkingar á fiski, samantekt á veðurfars- og haffræðilegum upplýsingum, samantekt á öðrum hagsmunum í veiðimálum og fiskeldi á svæðinu, mat á stöðu fiskstofna í helstu ám á svæðinu, mat á fari laxfiska í nágrenni fyrirhugaðrar eldisstöðvar, mat á fari eldisfiska með kerfisbundnum merkingum og sleppingum á eldisfiski, vöktun á nærliggjandi ám og vöktun á kynþroska og heilbrigði fiska í

eldi. Óheimilt er að gefa út rekstrarleyfi fyrr en ákvörðun um matsskyldu eða úrskurður um mat á umhverfisáhrifum liggur fyrir, sbr. lög nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, eftir því sem við á. Ákvörðun um rekstrarleyfi skal vera í samræmi við úrskurð um mat á umhverfisáhrifum. Enn fremur er óheimilt að gefa út rekstrarleyfi fyrr en starfsleyfi liggur fyrir samkvæmt lögum nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir.

5. Rekstrarleyfi tekur fyrst gildi þegar dýralæknir fisksjúkdóma og veiðimálastjóri hafa gert úttekt á fiskeldis- eða hafbeitarstöð.

6. Ef breytingar verða á eldistegundum og/eða framleiðslumagni getur veiðimálastjóri fellt rekstrarleyfi úr gildi.

7. Framsal, leiga og veðsetning á rekstrarleyfi til fiskeldis- eða hafbeitar er óheimil.

8. Fiskeldis- og hafbeitarstöðvum er óheimilt að hefja starfsemi eða flytja eldisfisk eða seiði í fiskeldis- eða hafbeitarstöð fyrr en rekstrarleyfi er fengið.

9. Veiðimálastjóri getur afturkallað rekstrarleyfi samkvæmt lögum þessum ef leyfishafi eða starfsmenn hans brjóta gegn ákvæðum laganna eða stjórnvaldsfyrirmælum sem sett eru á grundvelli þeirra, skilyrðum leyfis er ekki fullnægt, leyfishafi verður ófær um að reka fiskeldisstöð eða ef eldisfiskur sleppur ítrekað frá fiskeldisstöð. Brjóti leyfishafi gegn ákvæðum laga þessara eða hlíti ekki þeim skilyrðum sem sett eru í rekstrarleyfi skal veiðimálastjóri veita honum skriflega viðvörðun og hæfilegan frest til úrbóta. Sinni leyfishafi ekki slíkri viðvörðun skal afturkalla rekstrarleyfi. Sé um ásetning eða stórkostlegt gáleysi að ræða getur veiðimálastjóri afturkallað rekstrarleyfi án undanfarandi viðvörðunar eða frests til úrbóta.¹⁾

63. gr.

[Skylt er að láta af hendi við veiðifélag land eða landsafnot, vatn eða afnot vatns, er þarf til byggingar og starfsemi klakstöðvar eða klak- og eldisstöðvar, svo og þola þær eignarkvaðir, óhagræði og takmörkun á afnotarétti er bygging slíkra stöðva eða starfsemi kann að hafa í för með sér, enda komi fullar bætur fyrir eftir mati nema samkomulag verði.¹⁾

64. gr.

1. [Nú er vatn tekið úr veiðivatni til afnota í eldisstöð og skal þá búa svo um vatnsleiðslur að eldistjörn og frá að fiskur gangi eigi úr veiðivatni í leiðslur. Umbúnaður slíkra vatnsleiðslna skal háður samþykki veiðimálastjóra.

2. Nú er straumvatn stíflað vegna eldisstöðvar og fer þá um gerð stíflu skv. 41. gr.¹⁾

65. gr.

[Nú truflar vatnstaka til eldisstöðvar göngu fisks í veiðivatni og skal þá haga vatnstöku svo að hún valdi sem minnstri truflun. Tilhögun vatnsveitu skal háð samþykki veiðimálastjóra.¹⁾

2. Um fiskvegi og framkvæmdir í og við ár og vötn

39. gr.

1. [[Veiðimálastjóra]¹⁾ er rétt að leyfa að gerður sé fiskvegur í vatni eða meðfram vatni enda samþykki [hann]¹⁾ gerð fiskvegur og hafi umsjón með framkvæmd verksins.

2. Hverjum manni er skylt að láta af hendi land, landsafnot, vatn eða afnot vatns er með þarf til fiskvegur, og þola verður hann þær eignarkvaðir, óhagræði og takmörkun á afnotarétti sem fiskvegurinn kann að hafa í för með sér, enda komi fullar bætur fyrir eftir mati nema samkomulag verði.

3. Um breytingu á fiskvegi eða vatnsmagni í honum fer eftir því sem segir í 1. og 2. mgr.²⁾

¹⁾L. 50/1998, 18. gr. ²⁾L. 63/1994, 4. gr.

40. gr.

[Eigi má veiða eða styggja fisk í fiskvegi né nær neðra mynni hans en 30 metra og eigi nær efra mynni hans en 20 metra. Eigi má spilla fiskvegum né tálma með nokkrum hætti fiskför að þeim né um þá.¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

41. gr.

1. [Nú er stífla gerð í veiðivatni eða önnur mannvirki sem tálma fiskför í vatninu og eru eigi lögleg veiðitæki og skal þá þeim er gera lætur skylt að gera fiskveg í vatninu eða meðfram því til þess að fiskur geti átt jafngreiða för um það og áður. Honum er skylt að halda fiskveginum við. Gerð fiskvegjar er háð samþykki veiðimálastjóra og skal verkið unnið undir umsjón hans.

2. Ákvæði 1. mgr. gilda eigi:

a. ef vatn er eigi fiskgengt af öðrum ástæðum,

b. ef mannvirki lýtur að því að bæta veiðiskilyrði eða lífsskilyrði í veiðivatni og það hefur verið samþykkt á aðalfundi veiðifélags enda sé það háð samþykki veiðimálastjóra á sama hátt sem fiskvegur,

c. ef talið er í matsgerð að gerð fiskvegjar og viðhald hafi meiri kostnað í för með sér en hagnaði af veiði nemur enda séu þá veiðispijöll þau, er af mannvirkinu leiðir, bætt fullum bótum.

3. Heimilt er eignarnám, svo sem segir í 2. mgr. 39. gr., til fiskvegjar sem gerður er samkvæmt þessari grein.]¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

42. gr.

1. [Nú er vatni veitt úr veiðivatni til áveitu, vatnsveitu eða annarra áþekkra nota eða vatni er veitt í veiðivatn úr áveituskurði, vatnsveituskurði, öðrum skurði eða leiðslu og getur þá veiðimálastjóri krafist þess að búið sé svo um skurð eða leiðslu að fiskur eða fiskseiði gangi eigi í. Kostnað af umbúnaði þessum greiðir eigandi veitu.

2. Nú verða tíðar breytingar á vatnsmagni veiðivatns vegna vatnsmiðlunar og skal þá haga miðlun þannig að sem minnst tjón hljóti á fiskstofni veiðivatns. Svo skal og til haga þá er uppistöður eru tæmdar, svo sem vegna hreinsunar. Hafa skal samráð við veiðimálastjóra um þetta.]¹⁾

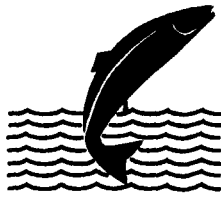
¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

43. gr.

[Nú er fyrirhugað að taka jarðefni eða gera mannvirki í eða við veiðivatn sem hætta er á að hafi áhrif á lífríki vatnsins, og skal þá veiðimálastjóri láta fara fram líffræðilega úttekt á viðkomandi veiðivatni áður en ráðist er í framkvæmdina. Kostnað af úttektinni greiðir sá er að framkvæmdum stendur. Þegar niðurstaða liggur fyrir skal heimilt að ráðast í viðkomandi framkvæmdir enda samþykki veiðimálastjóri tilhögun þeirra.]¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

Alþingi
Érindi nr. 6 128. 1700
komudagur 10. 4. 2003

VEIÐIMÁLASTOFNUN

Veiðinýting • Lífríki í ám og vötnum • Rannsóknir • Ráðgjöf

Reykjavík 14. apríl 2003.

**Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík**

Efni: Frumvarp til lag um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu 637. mál.

Inngangur:

Almennt skiptir verndun Mývatns og Laxár miklu bæði frá sjónarmiði náttúruverndar og nýtingar. Frá sjónarmiði náttúruverndar er um að ræða svið líffræði, jarðfræði, náttúruminja og fornleifa. Nýtinga fugla og fiska hefur verið samofin búsetu við Mývatn og Laxá frá landnámi sbr. niðurstöður fornleifa og sagna. Silungsveiði var einn af veigamestu þáttum búsetu við Mývatn þótt silungsveiði nú sé ekki nema svipur hjá sjón og hefur því gengið á hefðbundna nýtingu hlunninda bænda við vatnið, sem hér á landi hefur hvergi hefur haldist jafn mikil og lengi.

Á síðustu áratugum hefur nýting veiði í Laxá einkum verið til sportveiða en slíkar veiðar skila veiðiréttarhöfum margföldum þeim tekjum sem afli myndi skila á markaði. Veiðiréttur fylgir landi og veiðiréttarhafar í flestum tilfellum bændur. Tekjur af veiði eru veita fjármagns frá þéttbýli til dreifbýlis auk þeirra tekna gjaldeyris sem hinir fjölmörgu erlendu veiðimenn skilja eftir sig.

Um er að ræða stangveiði á staðbundnum urriða í Laxá frá Mývatni að Brúafossum. Á efri hluta Laxár í Aðaldal er um að ræða veiði einkum á staðbundnum urriða auk þess sem þar er nokkur laxveiði sem eykst eftir því sem neðar dregur en Laxá í Aðaldal er rómuð fyrir veiði. Lax og silungsveiði er einnig í hliðarám Laxár, Mýrarkvísl og Reykjadalssá. Undirstaða nýtingar þeirra verðmæta sem hér um ræðir er að hún sé sjálfbær, ekki sé tekið meira en það sem stofnarnir þola og nægilegt skilið eftir til hrygningar. Frumforsenda þess að lífríki geti þrífist er að umhverfið sé ómengað og að mannlegar athafnir valdi ekki röskun.

Fjölbreytni og náttúrufegurð Mývatns og Laxár eru aðdráttarafl hinna fjölmörgu ferðamanna sem svæðið sækja heim. Þetta er fyrst of fremst sú náttúruauðlind sem svæðið býr yfir. Í verndun þess liggur ábyrgð þeirra sem með fara.

Það lagafrumvarp sem hér er fram lagt koma í framhaldi af eldri lögum sem sett voru í kjölfar Mývatnsdeilunnar svokölluðu.

Frumvarpið

Brýnt er að litið sé til alls vatnasviðsins við gerða náttúrverndaráætlunar því það sem á það fellur mun fyrr eða síðar berast í vatn og þaðan áfram niður vatnakerfið og til sjávar.

Í **4 gr.** segir: **forðast skal að valda spjöllum.** Þessi setning er veik og ekki í samræmi við þá ábyrgð sem almennt er lagt á þegna landsins. Betur væri að kveða fastar að orði t.d. **óheimilt** er. Telja verður að erfitt sé að koma við og beita refsíákvæðum laga þessara með núverandi orðalagi ef spjöll verða unnin.

Varðandi reglugerð sem getið er um í **4 gr.** þá þyrfti hún að liggja fyrir allavega í megin dráttum jafnhliða nýjum lögum til að víst sé að markmið ákvæðisins nái fram að ganga.

Í **7 gr.** er getið um Náttúrurannsóknastöð við Mývatn og hlutverk hennar til að stunda rannsóknir á náttúru og Lífríki Mývatns. Undirstrika má mikilvægi þeirra rannsókna og efla sem mest. Í þekkingu felst forsendur verndunar og skinsamlegara nýtingar. Jafnframt má minna á mikilvægi þess að tengja frekar rannsóknir og þekkingu á náttúru og mannlífi sem óvíða hér á landi hefur verið jafn greinileg og samofin og við Mývatn og Laxá.

Í **8 gr.** er getið um reglugerð um skipan og hlutverk fagráðs. Benda má að æskilegt er að tilgreina t.d. lengd skipunartíma manna í fagráð.

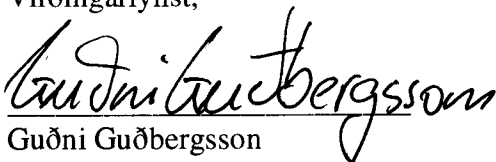
11 gr. Gildistaka laga þessara og ákvæði til bráðabirgða stangast á. Gert er ráð fyrir gildistöku laganna 1. október 2003. Í ákvæði til bráðabirgða er gert ráð fyrir að verndaráætlun sú sem um getur í **6. gr.** verði lokið fyrir 1. janúar 2005. Hér er um misræmi í tíma að ræða og því verður að telja nauðsynlegt að verndaráætlun liggi fyrir þegar lögin taka gildi.

Í lið **II til bráðabirgða: hefjast** er tvítekið í efstu línu.

Betur færi að færa fyrirhuguð friðlýst svæði inn í verndarsvæði Mývatns og Laxár. Með því fæst heildarmynd af svæðinu en með slíkri heildstæðu er líklegt að gildi verndarsvæðisins og friðlýstra svæða geti aukist til muna. Ekki verður séð að neinn geti borið annað en hag af slíku.

Fram kemur að friðlýsing landsvæða er tímafrek. Það eru ennfremur rök í þá veru að hafa friðlýst svæði sem hluta af verndarsvæði Mývatns og Laxár.

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in black ink, reading 'Guðni Guðbergsson'. The signature is fluid and cursive, with the first name 'Guðni' and last name 'Guðbergsson' clearly distinguishable.

Guðni Guðbergsson

Veiðimálastofnun

Vagnhöfða 7

110 Reykjavík